

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE CHRISTO CAPITE|| TOTIVS ECCLESIAE,|| QVINQVE LIBRIS|| explicata.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

Liber Tertivs, De Christo. In quo tractatur Pars tertia, quæ est de carne eiusdem, siue de incarnatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53845](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53845)

LIBER TER- TIVS

DE CHRISTO.

In quo tractatur pars tertia, quæ est de carne eiusdem, siue de incarnatione.

DE CHRISTI diuinitate, quæ illi communis est cum Patre, & Spiritu sancto, necnon de distinctione personali ab utroque, differuimus libris superioribus. Nunc ad humanitatem eius accedemus, ac de carne quidem, & incarnatione in hoc tertio libro, de anima verò in sequenti disputabimus. Porrò præsens controuersia quinq; partes habebit. In **PRIMA** referemus errores huius temporis de incarnatione. In **SECUNDA** ostendemus in Christo esse duas naturas. In **TER-
TIA** demonstrabimus in Christo unam esse personam. In **QUARTA** exponemus in quo præcipue consistat unio hypostatica. In **QUINTA** autem de hac unione caro Christi id obtinuerit, ut sit cibusque, breuiter differemus.

CAPIT

CAPVT PRIMVM.

De erroribus huius temporis circa Incarnationem.

QVOD ergo ad PRIMVM attinet, duo sunt hoc tempore genera errantium circa incarnationem. aliqui enim aperte & directe oppugnant hoc mysterium; alij obscure & quasi oblique. Ad PRIMVM genus pertinent Anabaptistae & Suenckfeldiani. ANABAPTISTAE disertè docent, Christum non habuisse veram carnem ex Virgine assumptam. Testatur Ioan. Cochläus in libro de erroribus Monasteriensium Anabaptistarum, hunc esse vnum ex praei-
pue eorum articulis.

Præterea MEMNON ex signiferis Anabaptistarum docet, Christi corpus ex Patris substantia coelitus delatum in uterum Virginis, vt patet ex Colloquio VVismariensi. Michaël SERVETVS & ipse Anabaptistarum vnus lib. 2. de Trin. docet, Christi carnem esse diuinam & coelestem, ac ex Patris essentia genitam. GASPARETIAM SVENCKFELDIVS in lib. de diuina maiestate humanitatis Christi docet, Christi humanitatem post ascensionem non esse creaturalem, sed supercreaturalem, & ipsum Christum etiam ratione humanitatis esse verum Deum. Denique testatur PETRVS CANISIVS præfat. lib. 1. de corruptelis verbi Dei, anno M. D. LXXI. publicè factam potestatem Anabaptistis disputandi quæstionem illam; An Christus ex Virgine carnem assumpserit, an aliunde; idque in ditione Palatini prope Heidelbergam.

Ad SECVDVM genus pertinent hoc tempore ferè omnes LVTHERANI, qui duo docent, ex quibus sequitur, eos vel esse Eutychnianos, vel Nestorianos, vel monstrum ex vtraque hæresi temperatum. PRIMO dicunt, Christi carnem habere attributa diuinitatis, ac præcipuè omnipræsentiam. SECUNDO docent, hypostaticam vnionem consistere in ista communicatione attributorum diuinorum ipsi carni & humanitati. Et si quidem volunt ista attributa coniungi essentialiter humanitati, iam illa fiet vnum cum diuinitate,

quæ est hæresis Eutylichiana. Si verò coniungi volunt accidē-
taliter, tum distinctæ erunt personæ Dei & hominis, & vna
erit in alia per inhabitationem & per accidens, quod est e-
perrè Nestorianum. sed de refutatione postea agemus. Nunc
sententiam ipsorum tantùm explicamus.

Auctor huius erroris videtur IACOBUS FABER Scipulensis, ita enim scribit in cap. 12. epist. prioris ad Corin-
thios: *Corpus Christi, id est, assumpta humanitas celum im-
plet & terram; est enim ubique Verbum Dei est, quia
Verbum caro factum est, quare Verbum nusquam est sine
carne.* Et in cap. 14. Ioann. ita scribit: *Cum Filius sit in Pa-
tre & in omnibus Sanctis, qui sunt in celo & in terra, an e-
tiam corporaliter sit? quid ni? sed absque modo, ubi dicitur
uino & incomprehensibili modo, qui non tam modus quam
non modus dici debet.*

Hunc sequutus est in primis LUTHERVS, qui etiam vbiq̄
iactet se credere in Christo vnâ personam, & duas natu-
ras, tamen doctrina eius aliud habet. Nam in serm. de Sa-
cramento cœnæ Domini tomo 2. operum eius fol. 13. *Cre-
dimus, inquit, quod Iesus Christus sit iuxta humanitatem
super omnes creaturas collocatus, & omnia impleat. Et p̄dicit
p̄dicit: Et habeat omnia in sua manu, & sit ubique præsens
in lib. quod verba Christi: Hoc est corpus meum, ad huc firmâ
constent, prolixè docet dexteram Dei esse vbiq̄. De hoc
assumit corpus Christi esse in dextera Dei, & ut ipse ait: *Non
in minimo digito, aut lingue dextera, sed in tota,* atque inde
concludit corpus Christi necessariò esse vbiq̄. Item in li-
bro qui inscribitur, Confessio Martini Lutheri de cœnâ Do-
mini, dicit se probare euidenter Christi corpus esse realitè
præsens in cœna, quia est vbiq̄: *Esse autem vbiq̄ dicit
se probare, quia est in dextera Dei, quæ est vbiq̄.* & ibidem
ponit tres modos essendi in loco.*

PRIMUM localiter, id est, circumscriptiue, & hoc modo
nob̄ vult Christi carnem esse vbiq̄. SECUNDUM spiritua-
liter seu per penetrationem, & hoc dicit conuenire corpori
glorioso, sed neque hoc modo ponit Christi carnem vbi-
que. TERTIUM cœlestem & diuinum per vnionem hypostaticam,
& hoc modo tribuit carni Christi vbiq̄
tem, & ait: *Neesse habes Christi carnem, quæ est cum Deo*

Una persona, longissimè extra creaturas collocare, adeoq̄, tam longè, quàm Deus ipse extra creaturas est, &c. Quibus verbis videtur omnino velle Christi carnem non esse creaturam, sed Deum, cum velit eam longissimè distare à creaturis, & tamen esse vbique. Hinc enim colligitur eam non distare à creaturis distantia locali, cum sit vbique, sed distantia dignitatis & excellentiæ, ac proinde esse reuera Deum; & ibidem reprehendit Zuinglianos, quòd passionem Christi solitribuant humanitati, non etiam Deitati. At certè si caro Christi non est creatura, & Deitas passa est, videtur omnino vnum quid factum ex vtraque natura. & hoc idem repetit in libro de Conciliis, nimirum errasse Zuinglianos, cum dicunt Christi diuinitatem pati non potuisse, vbi (vt aliàs dixi) defendit Nestorium & Eutychem non errasse nisi in modo loquendi.

Ioannes BRENTIVS adèd locupletavit hanc doctrinam, vt putetur auctor Vbiquitatis, cum tamen verè non sit, sed Lutherum sequatur. PRIMVM igitur in Apologia pro confessione VVirttembergensi, in tractatu de cœna Domini, ex professo tradit Christi carnem esse vbique ratione vnionis hypostaticæ. & in libro de duabus naturis Christi, & ascensione & sessione à dextris, idem asserit & probat multipliciter, cuius argumenta postea soluemus. Ibidem asserit Christi corpus etiam ante passionem fuisse in cœlo inuisibiliter, & nunc quoque non esse in aliquo certo loco cœli, sed vbique. DENIQVE in alio lib. de maiestate Christi hominis, in hoc ponit vnionem hypostaticam, quòd Filius Dei in Filium Mariæ effuderit omnia dona, & proprietates suas. Vbi simul Nestorianus est distinguens Filium Dei à Filio Mariæ, & Eutychanus est tribuens carni omnia diuina attributa: *Et Petri, inquit, humanitas in vno tantum loco est, diuinitas autem qua impletur & sustentatur, vbique sese diffundit, & cum propter hanc causam Petrus & Deus set Filius Dei, qui est in Petro, sint dua distincta hypostases, set persona: quomodo non etiam propter eandem causam Filius Maria, & Filius Dei, qui est in Filio Maria, dua fierent persona?* Hæc ille, vbi hoc solum discrimen ponit inter vnionem Dei cum Christo, & cum Petro; quod Deus non habet Petrum vbique sibi vnitum, & ideo ab eo distinguitur

personaliter; Christum autem habet ubique unitum, & ab eo non distinguitur personaliter.

NOTABIS verò hoc loco, & in sequentibus Brentij res bis Nestorianas illas phrasas, Filius Dei est in Filio Mariae, item, Filius Dei assumpsit Filium hominis. Sic enim patet in eodem lib. *Cum dicitur Deus, seu Filius Dei assumpsit aut vniuisse hominem sibi, seu Filium hominis personaliter, non id solum significatur, quod Deus substantia seu essentia sua existat in homine, & conferat aliquot dona sua in hominem (sic enim dici posset quod Deus sibi vniisset personaliter, non tantum semen Abrae, aut filium Virginis, Verum etiam quemuis hominem, immò quamuis creaturam) sed illud proprie significatur, quod Deus ita se vniat, & coniungat cum homine, ut in ipsum omnem maiestatem suam conferat, nec eum vno tantum aut altero, aut etiam multis, sed in multis adeoq; omnibus, omnibus, inquam, suis caelestibus ac terrenis donis ornet. Et infra: Cum omnipotentiam suam Filium Dei in incarnatione contulerit in Filium hominis, adeo ut eam communem habeat cum Filio hominis, omnipotentiam suam ab omnipotentia pendeat, negari non potest quin etiam contulerit omnipotentiam. Et infra declarans quid sit, Verum caro factum est. Hoc, inquit, tale est quod Filius Dei si impleat Filium Mariae, ut communicet cum eo omnem suam potentiam, sapientiam, & felicitatem, & praesentiam, nihil enim hac sit sententia, non habebitur inter Christum & alios homines discrimen. Et haec saepissimè repetit, in quo certè vides vnionem hypostaticam nihil esse aliud, quam effusionem donorum & attributorum Dei in naturam Christi humanam.*

Iam Mathias ILLYRICVS in libro de ascensione Domini, & loco Petri Act. 3. *Quem oportet caelum suscipere, ascendit Christum hominem non esse in caelo ut in loco, sed potius caelum esse in Christo, cum ipse sit ubique. Et licet vult Christum in die ascensionis ascendisse usque ad caelum, deinde non ulterius perrexisse in illa forma corporis visibili & circumscripta, sed quodam modo euanuisse, ita ut nunquam sit in illa forma aspectabili, sed ubique sit in invisibili maiestate. quod quid est aliud, quam veram Christi naturam planè destruere?*

MARTINVS KEMNITIVS in libro de duabus Christi natu-
ris, vult videri valdè cautus, & omnia mirabiliter inuoluit.
nam cap. 30. vbi tractat ex professo, An caro Christi sit vbi-
que, non audeat dicere absolute esse vbiq; quæ dicit esse vbi
voluerit, & posse esse vbiq; si voluerit; tamen vel pugnat se-
cum, vel dicit quod alij dicunt. Nam initio libri proponit
præcipua loca Scripturæ pro maiestate Christi, & inter alia
ponit illum ex Matth. vlt. Data est mihi omnis potestas in
in celo, & in terra. Et hoc modo explicat, data est mihi o-
mnis potestas, id est, omnipotentia, in celo & in terra, id est,
omnipræsentia. Deinde cap. 4. habet hæc verba: Quæ vnio
adeo arcta, indiuidua, & insolubilis, & inseparabilis est, &
diuina natura & λόγος nec velit, nec possit, nec debeat extra
hanc cum carne vnionem, sed in arctissima illa vnione cogi-
tari, quari aut deprehendi. Et hoc aliquoties infra repetit.
At si natura diuina non potest cogitari, vel comprehendi si-
ne carne, necessariò sequitur vnum esse de essentia alterius,
& proinde vna natura erunt.

Ibidem dicit, ex vnione hypostatica communicari carni,
seu humanitati omnes diuinas dotes. Et cap. 21. dicit, præter
dona infusa, & creata communicari naturæ assumptæ, etiam
attributa propria diuinitatis, & proinde omnipotentiam, &
omnipræsentiam. Denique cap. 30. dicit Christi humanita-
tem non solum esse in cœna, sed etiam extra cœnam in Ec-
clesia præsentem fidelibus reipsa. & addit, etiam extra Eccle-
siam omnia subiecta esse Christi humanitati, & Christi hu-
manitatem omnibus rebus dominari, & omnia regere, non
per Vicarios quasi à rebus distet, quomodo reges gubernant
prouincias per alios, sed habere omnia præsentia. at nõne
hoc est esse vbiq;?

Similia docet IOANNES VVIGANDVS in lib. de cõmunicati-
one idiomatum, & NICOLAUS SELNEC CERVS in libro de pæda-
gogia spiritali, vbi Symboli articulum de ascensione expo-
nit. IOANNES etiam TIMANVS pastor Bremensis in libro quæ
vocat farraginem sententiarum, adducit plurima testimo-
nia insignium Lutheranorum, quod Christi corpus sit vbiq;
Andreas MYSEVLVS, teste Staphilo in lib. de concordia disci-
pulorum Lutheri, contendit, diuinitatem Christi in cruce
passam esse, idq; probat pluribus Lutheri testimoniis.

¶

Item

Item IACOBVS ANDREAS SMIDELINVS Superintenden
 VVirtembergensis insignis Brentianus in theſibus Tobie
 gæ diſputatis omnino non agnoſcit aliam vnionem hypo
 ſtaticam, quàm per communicationem donorum, eamque ac
 cidentalem. Nam theſi 20. ſic ait: *Non eſt imaginanda ut
 fingenda alia Dei in Chriſto, quàm in creaturis reliquis
 nibus, quoad ſocietatem, diuinitatis præſentia, quæ ſit in creaturis
 energia diſcernitur, quod alia in aliis agat & operetur, ut
 Chriſto tota effunditur, ſit iam extra ipſum nihil, ſed in homi
 ne & per hominem Chriſtum omnia in omnibus operetur.* Et
 theſi 22. ſic ait: *Neque, Verò hac reali plenitudine, omnia diuini
 tatis communicatione natura humana cum diuinitate miſce
 tur, aut planè aboletur, ſed quod diuina eſt per eſſentiam, ad
 humana ſuo modo per accidens communicatur.* Et theſi 24.
*Hac ſola, inquit, idiomatum κοινωνία hypoſtatica ſimiliter defini
 enda eſt.*

Denique Concordia Euangelica anno M. D. LXXX. edita,
 hunc præcipuè ſcopum habere videtur, vt ſtabiliret Vbiuitatem,
 & deſtruat myſterium Incarnationis. Nam in epitoſe
 articulorum controuerſorum art. 7. §. 5. habes, dextram Dei
 eſſe vbiq; , & ad eam eſſe euectam Chriſti humanitatem.
 Art. 8. §. II. habes, ab ipſa cõceptione Chriſti illum hominem
 aſſumptum fuiſſe in Deum, & exaltatum ad dextram Dei
 ita vt non ſolum Chriſtus vt Deus, ſed etiam vt homo omnia
 poſſit, omnia ſciat, omnibus creaturis ſit præſens. Ceterum
 hæc omnia Chriſtum non oſendiſſe niſi poſt reſurrexerit,
 quando depoſuit formam ſerui. Deinde in repetitione
 pioſa eorundem articulorum iſta omnia prolixè probantur.

EST AVTEM obſeruandum, Saxonicas Eccleſiaſtas recepiſſe
 taſſe ſententiã. Nam initio, Luthero docente, defendebatur
 cum ipſo Vbiuitatem. Deinde Luthero mortuo, regnante
 Melanchthone, cõeperunt oppugnare Vbiuitatem contra
 Illyricum & Brentium. Nam Philippus in 3. cap. epiſt. ad Co
 loſſ. apertè damnat Vbiuitatem, & vult Chriſtum eſſe in
 certo loco cœli quoad carnem, vbiq; autem quoad diuinitate
 tem. Et in epiſt. ad Fridericum Comitem Palatinum, quam
 ſcripſit anno M. D. LIX. Alij, inquit, Vbiuitatem expoſu
 erunt. Et addit: *Hæc ſunt portentosa omnia, ignota Frigidis
 Veteſtati.*

Unde etiam anno M. D. LXXI. celebrauerunt Synodum DRESDENSEM, conuenientibus & consentientibus omnibus Superintendentibus ducatus Saxonici, necnon Doctoribus Academiæ Lipsiæ, & VVittenbergæ, atque ibi statuerunt Vbiquitatem corporis Christi esse horribilem prophana- tionem omnium articulorum Symboli, & renouationem om- nium hæreseon: *Quod, inquit, præcipuum fidei nostra, & Ecclesia caput est, videlicet articulus de duabus naturis in Christo, id commentitia idiomatum reali, & physica in ipsis naturis communicatione deprauari horribiliter, atque è con- trario hæreses iam olim damnatas Marcionitarum, Valenti- nianorum, Manichæorum, Samosatensium, Sabellianorum, Arianorum, Nestorianorum, Eutychianorum & Monoteli- tarum reduci, atque innouari satis euidenter demonstra- tum est. Et infra: Commentitia ista communicatio physica, qua nostro primùm tempore cum Vbiquitate corporis Chri- sti introduci cepta est, & inuersa Orthodoxa Ecclesia, & to- ti orbi Christiano inde & ab initio incognita fuit, atque etiam nunc à Pontificis ipsis reicitur, & taxatur acerrimè. Et infra: Commentitia illa Vbiquitas horrendum in modum corrupti omnes penè articulos fidei de Christo, ac discrimen diuina, & humana natura in Christo imprimis delet atque e- uertit. Hæc illi tunc. Vbi etiam gloriabantur, in Saxonia semper fuisse eandem fidem immobilem, & consensum in doctrina.*

At non fluxerunt anni decem, quando prodiit ex eadem VVittenberga, & Lipsia, & ceteris eius regionis locis noua Concordia, in qua tantoperè damnata illa Vbiquitas, reci- pitur pro articulo fidei, sic enim habet ea Concordia edita in 4. anno 1580. pag. 731. *Reuera omnia implet, & Vbiq; non tantum & Deus, verum etiam & homo præsens dominatur à mari & que ad mare.* Hæc illi, qui eadem repetunt, & supra pag. 572. & infra pag. 745. ac proinde Dresdense Concilium, in Spiritu sancto congregatum, vt ipsi credebant, reiciunt tanquam impium; & adhuc non vident, quàm apertè delu- dantur à Satana?

Scripterunt contra hanc Vbiquitatem præter Scholasti- cos in 3. d. 22. CLAVDIUS Sanctius repetitione 4. de Euchar. & ante eum scripsit quidam ex nostris theses quasdam de maiesta-

maiesta-

maiestate Christi hominis, quæ sunt Ingolstadij excusæ an-
M. D. LXXIV. Ex aduersariis scripserunt Henricus BRE-
GERVS libro de duabus naturis Christi; Petrus MARTYR de
logum de loco corporis Christi; & Theodorus BEZA libro
de omnipræsencia carnis Christi contra Brentium, & aliorum
de vnione hypostatica duarum in Christo naturarum contra
Schmidelinum.

CAPVT II.

Explicatur hæresis Eutychetis.

AM verò vt ad SECUNDVM veniamus, demon-
strandum est, duas esse in Christo natura-
us explicanda est sententia Eutychetis, quæ legi-
fer habetur eius hæreseos, quam nunc refellimus.
Sciendum igitur est, hæresim fuisse EUTYCHETIS, in Christo
post incarnationem vnã tantum fuisse & esse naturam. Non
enim putabat aliter posse defendi contra Nestorium, esse
num Christum & non duos.

DEINDE dicebat, vnã esse factam naturam ex diuini-
tate, & carne, per conuersionem diuinitatis in carnem. Quod
scriptum est Ioan. I. *Verbum caro factum est*: & vnã
alterum, est verti in illud, sicut cum aqua facta est vinum,
aqua conuersa est in vinum. & nunc cum panis per conuer-
sionem fit caro Christi, panis conuertitur in carnem
Christi.

TERTIO asserbat, diuinitatem Verbi natam, passam,
mortuam, sepultam fuisse: quod quidem ex prioribus erroribus
nascitur. Si enim diuinitas versa est in carnem, & caro natam
passa, mortua, sepulta dicitur, certè diuinitas nata, passam,
mortua, sepulta dicenda est, non enim ita diuinitas in carnem
versa in carnem, vt desierit esse diuinitas: quo modo aqua
cùm in vinum vertitur, desinit esse aqua. Ratio huius erroris
fuit, quia nõ putabat posse refelli Nestorium, qui Christum
Deum natum & passum negabat, nisi diuinitas Christi nata
& passa ostenderetur.

QUARTO asserbat, Christi carnem non esse diuinitatis
naturam cum nostra, neque Verbum in veram carnem esse
con-

conuersum, sed in carnem quandam apparentem & phantasticam, ita vt potius Verbum simulauerit se hominem, & natum, & mortuum esse, quàm reuera fuerit. Ratio eius est, quia videtur indignum Deo, quod vera caro fuerit, & verè natus, passus & mortuus sit.

Atque ita hæresis ista in hæresim Valentini, Manichæi, & aliorum qui veram humanitatem in Christo negabant, tandem recidebat: quam postea ex Lutheranis secuti sunt Gaspar Svvencckfeldius, & Andreas Musculus, si Staphilo credimus in lib. de concordia discipulorum Lutheri. Hanc fuisse hæresim Eutychetis, cognosci potest ex epistola sancti FLAVIANI ad B. Leonem, quæ est 9. inter epistolas B. Leonis, & ex epistola 97. S. Leonis ad Leonem Imperatorem, & ex lib. 4. de hæreticis fabulis Theodoretii in fine.

NOTANDVM autem est, hanc hæresim exortam fuisse ante tempora Eutychetis; ipsumque Eutychetem non tam fuisse primum auctorem, quàm præcipuum propagatorem huius hæresis. Idem enim antea docuerat *Apollinaris*, vt testatur Epiphanius hæres. 77. Augustinus hæresi 55. & Vincentius Lirinensis in suo commonitorio. Eandem quoque hæresim refellunt sine nomine auctoris, ATHANASIUS in epistola ad Epiſtetum, Ambrosius libro de incarnationis Dominicæ Sacramento, cap. 6. & Cyrillus libro de recta fide ad Theodosium: qui omnes mortui erant cùm Eutyches exortus est.

Porro Catholica fides semper agnouit in Christo post incarnationem duas integras & perfectas naturas, diuinam, & humanam, quæ quidem sine vlla confusione, vel permixtione in vna persona Verbi subsistant. item naturam diuinam neque natam, neque passam esse, sed solùm humanam; ac demum illam humanam esse ac fuisse eiuſdem speciei cum nostra; quæ omnia probari possunt testimoniis Scripturarum, Conciliorum, & Patrum.

CAPVT III.

Refellitur hæresis Eutychetis.

PRIMUM igitur, duas esse in Christo naturas, contra primum Eutychetis errorē, testantur illa verba Domini Ioan. 3. *Nemo ascendit in caelum nisi qui descendit de caelo, Filius hominis qui est in caelo.* Certè iste qui loquebatur, & videbatur, & *Filius hominis* dicebatur, secundum eam naturam, per quam videbatur, loquebatur, & *Filius hominis* erat, non erat tunc in caelo, sed tantum in terra, id est, in domo cum Nicodemo, neque enim Deus, sed homo, quia Deus non potest audiri, videri, tangi corporeis sensibus. Neque descenderat de caelo, sed natus erat in terra ex muliere. & tamen iste idem asserit descendisse de caelo, & etiam tunc, cum loquebatur in terra, dicebat, se esse in caelo. ergo alteram naturam Christos habuit præter humanam, secundum quam potuit esse in caelo, quando secundum humanam erat in terra.

Idem probatur ex verbis Domini Ioan. 5. 10. & 14. Ioan. 5. dicitur: *Non solum soluebat sabbatum, sed etiam patrem suum dicebat Deum, aequalem se faciens Deo.* Ioan. 10. dicebat: *Ego & Pater vnum sumus.* Vnde Pharisei recte colligerunt, Christum per ea verba se Deum asserere voluisse. Ioan. 14. *Pater, inquit, maior me est.* Non autem potest modo fieri, ut secundum eandem naturam esset Pater æqualis, immò vnum cum illo, & tamen minor Pater.

Præterea Ioan. 8. Dominus ait: *Antequam Abraham factus ego sum.* At ille idem natus erat in diebus Augusti Cæsaris Luc. 2. & habuerat XXX. annos, anno XV. Tyberij. Luc. 2. autem potest fieri ut idem, secundum idem, fuerit antequam & post Abraham. Ioan. 20. Thomas postquam viderat cicatrices Domini, exclamauit: *Domine meus, & Deus meus.* At certè quod viderat & tetigit, non erat Deus, sed caro, & tamen eum ipsum Deum & Deum confiteretur, cuius carnem viderat. igitur ille & Deus, & homo erat, quod etiam aperte docet S. Petrus, cum ait Act. 13. *Quis tera igitur Dei exaltatus effudit hoc donum quod Spiritus sanctus & auditis.* Nam exaltari non est Dei, sed creaturæ; effundere Spiritum sanctum non est creaturæ, sed Dei.

Item Paulus sic ad Episcopos loquitur Act. 20. *Spiritus sanctus posuit vos regere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo.* At Deus, ut Deus, non habet sanguinem, nam Spiritus est Deus; & qui habet sanguinem, ut sic, non est Deus, ergo qui est Deus, & sanguinem effudit, necessariò habet duas naturas. Rom. 9. *Quorum Patres, inquit Paulus, ex quibus est Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula.* Hic Apostolus dicit, Christum esse ex parentibus Iudæis secundum carnem, & tamen simul esse Deum super omnia, nimirum secundum diuinitatem. Denique idem Paulus Philipp. 2. asserit Christum, *Cum in forma Dei esset, serui formam accepisse.* Quæ verba explicans S. VIGILIUS lib. 2. *Mirum est, inquit, cur timeant quidam dicere duas naturas, cum Paulus dicat duas formas.*

Iam verò quod illæ naturæ non sint permixtæ, nec sit diuinitas versa in humanitatem, contra secundum errorem, probatur. Nam tota Scriptura clamat, Deum esse immortalem & incorruptibilem, ut Malach. 3. *Ego Dominus & non muror.* Num. 23. *Non est Deus sicut Filius hominis sicut mutetur.* Iacob. 1. *Apud quem non est transmutatio.* 1. Tim. 1. *Regi seculorum immortalis inuisibili, &c.* Et cap. 6. *Qui solus habet immortalitatem, &c.*

Non esse autem diuinitatem natam, passam, mortuam, ut error tertius assererat, tum ex dictis colligitur; nam qui est immutabilis, & immortalis, nec in tempore nasci, nec mori ullo modo potest secundum id, unde est immortalis & immutabilis: tum etiam quia Scripturæ cum docent Christum in tempore natum, passum, & mortuum esse, addunt, secundum carnem: qua voce clarè indicant, Christum non esse natum, nec passum, nec mortuum secundum diuinitatem. Rom. 1. *Qui factus est ei ex semine David, secundum carnem.* Et cap. 9. *Ex quibus est Christus secundum carnem.* Et 1. Pet. 3. *Mortificatus quidem carne, &c.* Et cap. 4. *Christo igitur in carne passò, &c.*

Adde postremò, ad confusionem eorum Lutheranorum, qui Deitati passionem attribuere non verentur, aliquot clarissima testimonia illustriæ Ecclesiæ Doctorū. EPIPHANIVS hæref. 76. Aëtij, pag. 286. *Nam, inquit, nequè quod passus est & nigenitus in carne, passionē Deitati ipsius adsciscit.*
Et

Et infra: Sed & ipse Dominus venit, & passibilitate in se suscepta verè passus est, Deitate ipsius à passione aliena. Similia leges in Ancorato, pag. 357.

ATHANASIVS in epistola ad Epictetum: Quis, inquit, confitens ista eructavit? Et consubstantialitatem dicant corpus ex Matre genitum cum Verbi divinitate? aut quis ita impius fuit, ut in Verbis diceret, vel animo cogitaret, ipsam Deitatem creaturam fuisse? Et CYRILLVS in epistola ad Nestorium nomine Synodi Alexandrinæ: Dicimus, inquit, illum passum esse & resurrexisse, non quia Deus Verbum in sua natura passum fuit, Deus namq; extra passionem est, sed quia corpus illud, quod proprium ipsius factum est, passum sit.

S. ANASTASIVS lib. 4. qui est de passione, & impassibilitate Christi: Et Christum, inquit, passibilem fuisse in illa locutione Pauli loquutionem confitemur, non id aliqualiter secundum divinam naturam, ut neq; secundum humanitatem dicimus impassibilem. Et infra: Est quidem Deus, qui patitur, divinitate interim nihil in se recipiente externa passione. ANNES DAMASCENSUS lib. 3. cap. 4. Divinitatem dicentes, non de illa nominamus eam quæ humanitatis sunt proprietates, dicimus Deitatem passibilem.

S. AMBROSIVS lib. 10. in Luc. c. 49. Nec mors illa divinitate, sed quasi hominis fuit. Concilium HISPALENSE II. c. 3. dicitur, inquit, est crucis passionem divinam applicare naturam, sed tantum creabilem & humanam: sola enim caro crucis excruciatæ fuit.

S. AVGVSTINVS lib. de hæres. c. 73. Est, inquit, hæresis quæ dicitur in Christo divinitatem doluisse cum figeretur caro eius in cruce.

S. LEO epist. 10. Natura, inquit, inuisibilis natura est, non passibilis, ut quod nostris remediis congruebat, non arguitur mediator Dei & hominum Christus IESVS, & mori posset uno, & mori non posset ex altero. B. VIGILIVS lib. 4. ipse dicitur, unus idemq; Dei Filius & mortuus est secundum formam carnis, & non est mortuus secundum formam Dei.

Quod autem Christi caro sit eiusdem speciei cum nostra, contra quartum errorem, & Christum non simulatorem, sed verè natum, passum, mortuum esse, nullo negotio probari potest; nam Matth. 1. & Luc. 2. dicitur B. Virgo peperit primogenitum suum primogenitum. quomodo autem potuit Virgo Christum habere Filium, si Christi caro non fuit recepta ex carne

ex carne Virginis concepta? item Paulus ait, Hebr. 2. *Quia pueri communicauerunt carni & sanguini, & ipse participauit eisdem.* Quid, quæso, est, eisdem, nisi eiusdem naturæ carni & sanguini?

Iam verò Euangelia & Apostolorum epistolæ nonne plurimorum mendaciorum argui deberent, cum passim Christum hominem, & hominis Filium vocent, & matrem atq; cognatos habuisse, necnon esuriuisse, comedisse, ambulasse, fatigatum esse, denique passum, mortuum, suscitatum affirmant? nec enim aliquid horum de phantasmate verè affirmari potest. Nec solum Scripturæ Christum hominem vocant ante resurrectionem, sed etiam postea. Nam Act. 7. *Stephanus dicit, Video cælos apertos, & Filium hominis stantem à dextris Dei.* Et Paulus Act. 17. *Statuit Deus diem in quo iudicaturus est orbem in viro quem designauit, &c.*

Deinde, si Christus non verè mortuus est, nec verè resurrexit, ergo non verè nos redemit, & adhuc sumus in peccatis nostris, vt Apostolus dicit 1. Cor. 15. Deniq; Luc. 24 cum discipuli suspicarentur phantasma vel spiritum esse quod videbant, non verum hominem: *Dominus, ait, palpate & videte quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere.* Atque hæc ex Scripturis.

Nunc ex Conciliis idem probari potest. Nam contra hæc hæresim celebratum est Concilium CHALCEDONENSE, quod fuit omnium maximum, nempe DC. XXX. Episcoporum; & cum in prima actione recitaretur fides Eutychetis & Dioscori, in qua continebatur, *duas fuisse Christi naturas ante vnionem, postea verò vnã esse factam ex vtraque,* Concilium exclamauit: *Anathema ei qui dixit ista, anathema eis qui ista dixerunt.* Postea actione 5. in Symbolo fidei posuerunt hoc modo: *Confitemur in nouissimis diebus Filium Dei vnigenitum in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indiuise, inseparabiliter agnoscedum, nunquam sublata differentia naturarum propter vnionem.* Idem statutum est etiam postea in Concilio V. can. 2. in Concilio VI. act. 4. & 17. & Concilio LATERANENSI contra Monothelitas à Martino I. celebrato, consultatione vltima can. 4. & 6. in Concilio Toletano VI. ca. 1. Toletano XI. ca. 5. & 6. Hispalensi II. ca. 13. & aliis multis.

f

Idem

Idem ex Patribus confirmari posset, sed Theodoretus, Leo, Vigilius, & Gelasius, necnon Hispalense Concilium I. & II. labore leuauerunt. THEODORETUS enim in dialogo, Inmutabilis; & in dialogo, Inconfusus; & in dialogo, Impatibilis, quibus hunc errorem refellit, adducit prolixè testimonia omnium ferè veterum Patrum qui ante ipsum fuerunt. Idem fecit S. LEO in epist. 97. ad Leonem Augustum, & B. VICENTIVS lib. 5. contra Eutychem, & GELASIVS in libro de duabus naturis Christi; & Concilium II. Hispalense cap. vii. quæ testimonia satis esse nobis visa sunt.

CAPVT IV.

Soluuntur argumenta quæ fiebant olim aduersus ea, quæ superiore capite demonstrata sunt.

SUPEREST soluere argumenta aduersariorum. PRIMUM occurrit auctoritas Patrum, & Conciliorum. Nam in ipso CHALCEDONENSI Concilio actio. 1. post epistolam Cyrilli ad Ioannem Antiochenum, Eustachius Episcopus Beritensis asseruit, & Cyrillum scripsisse, non oportere intelligere in mysterio incarnationis duas naturas, sed vnã naturam Dei Verbi incarnatam. Et in Concilio Lateranensi sub Martino Licetæ p. mathema non confitentibus naturam Verbi incarnatam. Idem ex Athanasio & Cyrillo admittit Damascenus lib. 1. de fide, ca. 6. & 7. GREGORIVS etiam NAZIANZENSIS in epist. ad Chelidonium dicit carnem deificatam, quod idem dicitur esse, ac si diceret diuinitatem incarnatam.

RESPONDEO, naturam Verbi esse incarnatam dicitur, si intelligatur sano modo, vt explicat Concilium V. & Damascenus loco notato, nimirum quod sit incarnata non per conuersionem in carnem, sed per vnionem cum carnis vnã hypostasi Verbi: Quamquã verba quæ citantur in Concilio Chalcedonensi ab Eustachio tanquam si essent Cyrilli, verisimile est non esse Cyrilli, sed apposita tunc fuisse in oppositum reclamabant verbis illis auditis, dicentes ea Diabolici hæretici potius, quàm Cyrilli videri. Porro quod Gregorius Nazian.

Nazianzenus epist. i. ad Chelidonium dicit, carnem deificatam, per incarnationem, sensum illum habet, factam esse carnem Dei per unionem cum Verbo, non factam esse Deum per conuersionem in diuinitatem.

Argumentum SECUNDUM, si duæ sint naturæ in Christo, duo Christi erunt secundum hæresim Nestorij, & proinde non Trinitas erit Deus, sed quaternitas. Nam si Pater & Filius dicuntur vnus Deus propter vnâ essentiam, cur propter duas essentias non erunt Christi duo?

RESPONDEO, nomina concreta nunquã multiplicantur nisi multiplicetur supposita, & si substantiua sint, requirunt etiam formæ multiplicationem, alioqui non possunt efferri nisi in singulari; nam qui habet duas artes, non dicitur duo artifices, sed vnus artifex; & habens plures vestes, non dicitur plures vestiti, sed vnus. Quoniam ergo in Christo vnum tantum est suppositum, non possunt dici plures Christi vel Domini, vel Filij, sed vnus. E contrario Pater & Filius dicuntur vnus Deus, propter vnitatem formæ. Nam cum duo requirantur ad multiplicationem substantiuorum, si alterum desit, efficitur vnitas, quæ est priuatio diuisionis: ratio autem horum omnium est potissima, consuetudo loquentium.

Porro Christi nomen non naturam, sed personam significat. & propterea, vt NAZIANZENVS monet in epist. i. ad Chelidonium, sicut in Trinitate dicimus alium & alium propter numerum personarum, non tamen aliud & aliud propter naturæ vnitatem; ita in Christo post incarnationem dicimus aliud & aliud propter numerum naturarum, non tamen aliud & aliud propter personæ vnitatem. Neque sequitur in Deo esse quaternitatem post incarnationem; quia Trinitas quæ est in Deo, est personarum, non naturarum; incarnatio autem non auxit numerum personarum. Et præterea per incarnationem nihil accessit Deo, qui perfectissimus est, & nec augeri, nec minui potest, sed accessit multum boni humanæ naturæ, vt rectè docet ATHANASIVS in epistola ad Epictetum, hoc ipsum argumentum soluens.

Argumentum TERTIVM, Ioan. i. Non dicitur Verbum carnem accepit, sed *Verbum caro factum est*, quemadmodum dicitur Ioan. 2. *Aqua vinum facta est*, in nuptiis, sed aqua facta est vinum per conuersionem vnius in alterum, ita vt

I 2

postea

postea non fuerint duæ naturæ, sed vna; igitur eodem modo Verbum factum est caro per conuersionem Verbi in carnem & licet ante vnionem duæ naturæ essent Verbi, & carnis; tamen post vnionem vna natura est.

RESPONDET ad hoc argumentum accuratè THEOPHILACTVS in Dialogo qui dicitur Immutabilis, ac profert scripturas, quæ testantur Verbum non modò factum esse carnem, sed etiam à Verbo assumptam esse carnem. Nam in epistola ad Philipp. cap. 2. sic legimus: *Cum in forma Dei esset, exinuit semetipsum formam serui accipiens*. Et Heb. 2. *Nisi Angelos apprehendit, sed semen Abrae apprehendit*. Et Ioan. 1. postquam dixerat Euangelista: *Verbum caro factum est*, ne putaremus id factum esse per conuersionem, *nam subdit: Et habitauit in nobis*, id est, Verbum factum est caro, quia nostra carne assumpta, in ea habitare cœpit.

Itaque *Verbum caro factum est*, non ita debet intelligi, vt illud, aqua facta est vinum, vel panis factus est caro, sicut dicitur, *Aaron à Deo factus est Pontifex, Dauid factus est Rex*. Non enim intelligimus mutatum esse Aaronem in Pontificem, vel Dauidem in Regem, sed cœpisse eos esse, quod non erant, non amisso eo quod erant; & sicut dicitur Galat. 3. *Christus pro nobis factus est maledictum*. quem locum adducunt etiam in explicationem huius sententiae Athanasius in epistola ad Epictetum, Nazianzenus in epistola priorè ad Clidonium, Chrysostomus in hunc locum Ioan. & Ambrosius in lib. de incarnationis Dominicæ Sacramento, cap. 6.

Argumentum QVARTVM, si diuinitas passa & mortuum non sit, sequetur veram hæresim esse Nestorij, qui solum hominem passum & mortuum dicebat. RESPONDO, conuersionem non esse bonam; nam actiones & passionum personarum sunt, non naturarum. Itaque, *Christus Deus passus & mortuus est, sed secundum formam serui, non secundum formam Dei*. nam Paulus dicit: *Ipsam Dominum gloriaturum esse, I. Cor. 2. sed secundum quam naturam in passum fuisse*, & Vos eadem cogitatione armamus. I. Pet. 4.

Argumentum QVINTVM, indignum diuinitate esse videtur, vt in veram carnem conuersa esse dicatur, vt in verò

fœminâ conclusa manserit, vt in cruce mortua pepend-
 rit, &c. ergo non verè sed simulatoriè Verbum caro factum
 est, &c. RESPONDEO, verissimum esse antecedens, & inde
 rectè colligi, nec verè nec simulatoriè in carnem conuer-
 sam esse diuinitatem. At non esse indignum Deo, vt secun-
 dum formam humanam assumptam in vtero Virginis clau-
 sus manserit, & in cruce mortuus pependit: & idcirco
 nec sequi vt Verbum non verè sed simulatoriè caro factum
 dici debeat.

CAPVT V.

Explicatur hæresis Nestorij.

LTERA hic tractanda est controuersia cum Ne-
 storianis, quæ est tertia pars propositæ disputa-
 tionis. Sciendum igitur est, CHERINTVM olim se-
 parasse IESVM à Christo, & IESVM purum homi-
 nem esse voluisse, ex Maria & Ioseph natum; Christum au-
 tem esse Filium Dei, qui tandem tempore Baptismi in for-
 ma columbæ in IESVM descenderit, vt refert Irenæus lib. i.
 cap. 25. Hanc hæresim postea iterum excitârunt Pelagiani
 quidam, qui, vt scribit CASSIANVS lib. i. & 6. de incarnatio-
 ne, docuerunt, purum hominem de Maria esse natum, & e-
 undem suis meritis anno XXX. factum esse Christum, & post
 passionem suis etiam meritis, factum esse Deum, & posse eo-
 dem modo alios homines suis viribus bene viuere, & ad bea-
 titudinem peruenire, sicut Christus peruenit.

Paulò post, eandem hæresim docere cœpit NESTORIUS
 Patriarcha Constantinopol. & cum eo ANASTASIUS eius
 Presbyter, necnon THEODORVS Mopsuestenus Episcopus,
 & alij quidam. Docuerunt enim B. Virginem purum homi-
 nem peperisse, & qui non solum naturam, sed etiam perso-
 nam humanam haberet, & proinde B. MARIAM non esse Dei
 genitricem, sed CHRISTI genitricem; & natiuitatem, passio-
 nem, resurrectionem, ascensionem Christi soli homini tri-
 buendam.

Addebant autem, Filium Dei vnitum esse postea Filio
 hominis multis modis, nō quidem substantialiter commu-
 nicando hypostasim, sed accidentaliter. PRIMÒ, secundum
 f 3 habi-

habitationem, quia Verbum habitavit in homine Christo, ut in suo templo, iuxta illud Ioan. 2. *Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud.* Et propterea dicebant. *Et cap. 7. cautè scriptum esse: Vocabitur nomen eius Emanuel.* id est, non vocabitur Deus, sed nobiscum Deus, id est, in nobis habitans, iuxta illud Ioan. 1. *Et habitavit in nobis.* SECUNDO per unionem voluntatis & dilectionis, quia Filius ille hominis cõiunctissimus erat semper cum Dei voluntate. Addit Theodorus similitudinẽ, quæ refertur in V. Synodo can. *Vt enim Vir, & mulier dua persona sunt, & tamen dicuntur una caro in scripturis propter copulam conjugalem, ut etiam Filius Dei, & Filius hominis dua persona sunt, & tamen dici possunt unus Christus propter coniunctionem personalem.* TERTIO, secundum operationem, quia Christus homo erat instrumentum, quo utebatur Verbum in operibus illis admirandis, quæ à Christo facta sunt. QUARTO, secundum participationem, quia Verbum illi homini impertivit nobilitatem suam, ut nimirum Deus & Dei Filius voceretur, & ab omnibus creaturis adoraretur, non propter seipsum, propter eum à quo assumptus fuerat: eo modo, quo Imperatores Sanctorum nominibus eorum interdum appellatur, & propter eos etiam honorantur & adorantur.

Hanc fuisse Nestorij hæresim, intelligi potest ex illa expositione fidei, quam ipse edidit, & habetur nunc in ultimo tomo operum Cyrilli. Item ex historia Euagrij lib. 3. cap. 2. sequentibus, in quorum septimo refert Euagrius, Nestorem miserè interisse, lingua ei à vermibus penitus antea comedita. Item ex breuiario Liberati, cap. 4. Deniq; ex Theodoret. lib. 4. de hæret. fab. prope finem, & in reprehensione 12. anathematismorum S. Cyrilli. Theodoretus enim initio scripsit pro Nestorio contra S. Cyrillum, & propterea anathematizantur scripta eius in V. Synodo, cap. 12. tamè postea reconciliatus fuit Ecclesiæ in Concilio Chalcedonensi act. 8. & ideo posuit Nestorium inter hæreticos lib. 4. de hæret. fabulis.

Huic hæresi nõ obscurè fauent, saltem in modo loquendi, Lutherus & Calvinus. Ille enim in concione de natali Domini: *Imperiti quidam, inquit, Christum hominem omnipotentem faciunt.* Idem tamen Lutherus sæpe contrarium docuit,

*Significat
Sp.*

docuit, vt mihi sanè magis Eutyechianista, quàm Nestorianus fuisse videatur. Quod etiam vidit, & notauit Beza, nam ad finem libri aduersus Iacobi Andreae theses recitat hanc Lutheri sententiam, atque addit, Germaniæ, & totius mundi peccata fecisse, vt in ea cõfessione Lutherus non perseuerarit.

CALVINVS autem lib. I. Institutionum, cap. 13. §. 9. de Christo disputans, vt est persona quædam diuina, sic ait; Mediatoris personam nondum attingo. & §. 23. Respondeo, inquit, Dei esse Filium, quia sermo est à Patre ante secula genitus, nondum enim de mediatoris persona nobis sermo est. Et §. 24. Nam ex quo manifestatus est in carne Christus, Filius Dei vocatur, non tantum quatenus ante secula genitus ex Patre, fuit æternus sermo, sed quia mediatoris suscepit personam, & munus. Vbi perpetuò distinguere videtur Calvinus in Christo duas personas, vnã Filij Dei, alteram mediatoris. Nec videtur excusari posse, quasi nomine, personæ mediatoris, non substantiam, sed qualitatem intelligat, quo modo dicere solemus, aliquem suscepisse personam Iudicis aut Aduocati. Nam ibidem §. 6. Personam, inquit, voco subsistentiam. Et in toto illo capite, personæ nomine vitur ad designandam substantiam incommunicabilem. Itaq; saltẽ à vitiosa æquiocatione excusari non potest. Clarissimè autem huic hæresi fauent BRENTIVS in lib. de maiestate hominis Christi, vbi sæpissimè repetit, Filium Dei esse in Filio Mariæ; & SMIDELINVS in thesibus, vt supra notauimus.

CAPVT VI.

Refellitur hæresis Nestorij.

SED iam hanc ipsam hæresim breuiter refellamus, ac demonstremus, vnã in Christo esse personam, & non purum hominem, sed ipsum Deum Verbum, secundum carnem, de Virgine natum, passum in cruce, ac mortuum esse. Ac primùm omnia testimonia quæ protulimus contra novos Samosatianos, & novos Arianos in primo libro, vt probarem, Christum esse verum Deum; non minorem vim habent aduersus

sus Nestorium, quàm aduersus nouos Samolatenos, & Arianos.

Præterea nouum Testamentum plenum est testimoniis. Matt. 16. Quem dicunt homines esse Filium hominis? Respondit Petrus; Tu es Christus Filius Dei viui. Vbi aperte Petrus ipsum Filium hominis, Filium Dei viui esse confitetur. Luc. 1. Ideo quod nascetur ex te sanctum uocabitur Filius Dei. Ille igitur ipse, qui natus est ex Virgine, nõ aliquis aliter uerè uocatur, & est Filius Dei. Item Ioan. 1. Et Verbum caro factum est. Vt enim supra diximus contra Eutyrianos, sensus eorum uerborum est, Verbum caro factum est, id est, Deus factus est homo, sicut dicimus, Dauid factus est Rex. Vt ergo Dauid & Rex nõ sunt duæ personæ sed una, nec diuersæ formæ sint, natura humana, & dignitas regia: ita quod, una persona est Verbi, & carnis, licet duæ ac diuersæ sint naturæ, siue naturæ, diuinitas Verbi, & hominis caro.

Simile est illud Ioan. 3. Nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit de cælo, Filius hominis qui est in cælo. Hunc cum cum non facile est aliter exponere, quàm ut Chrysostomus, Augustinus, & Cyrillus in hunc locum, & Nazianzenus ad Chelidonium exposuerunt. nimirum Dominus cælestis asserit Filium hominis, & Filium Dei. alioqui enim factum esset Filium hominis descendisse de cælo, & tunc cum loquebatur in terra, simul in cælo fuisse.

Item Ioan. 10. Ego & Pater unum sumus. Quæ certè uerbi humanæ personæ conuenire non possunt, ac propterea ipse homo Christus qui tunc loquebatur, non Verbi tantummodo, sed Verbum ipsum erat. Et cap. 9 dixit Dominus cæco, paulò autè illuminato: Tu credis in Filium Dei? Respondit ille; Quis est Domine, & credam in eum? dixit ei Iesus. Et uidisti eum, & qui loquitur tecum ipse est. At ille ait. Domine. Et prostratus adorauit eum. Non poterat sanctissimus apertius demonstrare vnâ esse personam Filij & Patris Filij hominis. Nam illum ipsum, quem cæcus illuminatus uidit, audiuit, adorauit, Filium Dei appellari uidebat. Et cap. 20. dixit Thomas Domino què uidebat: Dominus meus Deus meus. Hunc locum mirè deprauabat Theodorus Mopsuestenus, ut patet ex V. Synodo act. vlt. cap. 12. dicebat enim Thomam non dixisse de Christo, Dominus meus, & Deus meus.

Aug. 10. 20. 21. 22.

meus, sed obtupefcentem de miraculo resurrectionis, glorificasse Deum, oculisque in cœlum sublatis dixisse Deo Patri, Dominus meus, & Deus meus.

Sed præterquam quod Sancti omnes aliter exponunt, etiam ipse S. Ioannes ibidem prouidens hæresim Nestorij, immò scribens contra Cherintum eadem hæresi laborantem, mox subdit: *Hæc autem scripta sunt, ut credatis quia Iesus est Christus Filius Dei*, id est, ut non diuidatis Christum in duas personas, in Filium Dei, & Filium hominis, sed credatis Iesum Filium Mariæ eundem esse Christum Filium Dei. Præterea nō ait Ioannes, *dixit Thomas: Dominus meus, & Deus meus: sed ait, Respondit & dixit ei, id est, Christo, Dominus meus, & Deus meus.* Neque est in textu Græco nota exclamatio, vel admirationis, sed ò, articulus designans simplicem confessionem veritatis. Sed de hoc loco plura diximus supra, lib. I. cap. 6.

Iam Apostolus Rom. 8. *Qui proprio Filio, inquit, non percipit, sed pro nobis omnibus tradidit illum.* Quid clarius? Et cap. 9. *Ex quibus est Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula, Amen.* Ille igitur Christus homo, qui Filius erat Abrahæ secundum carnem, nō Dei templum, aut instrumentum erat, sed ipse Deus verus super omnia benedictus in secula. Philip. 2. *Qui cum in forma Dei esset, nō rapinam arbitratus est esse se equalē Deo, sed exinaniuit semetipsum formam serui accipiens.* Et infra: *Humiliavit semetipsum, factus obediens & sive ad mortem.* 1. Cor. 2. *Si enim cognouissent, nunquā Dominum gloria crucifixissent.* Et hæc planè clarissima sunt. hinc enim habemus, illud ipsum Verbum, quod est apud Patrem in forma Dei, & Dominus gloriæ verissimè nominatur, illud, inquam, ipsum hominis formam accepisse, atque in ea verè crucifixum & mortuum esse.

Rursum idem Apostolus cùm ait 1. Corinth. 8. *Vnus Dominus Iesus Christus per quem omnia*, per illud, *per quem omnia*, idem significat quod Ioannes illis verbis, capite 1. *Omnia per ipsum facta sunt.* Quæ de Verbo Dei omnium consensu intelliguntur. Itaque Apostolus dicere voluit vnū & eundem esse Iesum Christum de Maria natum, & illum

Filium Dei per quem omnia facta sunt. & Hebraei clarissime Multifariam, multisq; modis olim loquens Deus Patribus in Prophetis nouissime diebus istis loquutus est nobis in Filio, quem constituit heredem vniuersorum, per quem fecit *Et secula*. Vbi cum dicit, loquutus est nobis in Filio, de Christo homine loquitur, & tamen de isto eodem dicit: Per quem fecit *Et secula*. Et cap. 2. Decebat eum, propter quem omnia per quem omnia, per passionem consumari. Et infra: Quia pueri communicauerunt carni *Et sanguini*, & ipse participauit eisdem, & per mortem destrueret eum, qui mortui habebat imperium. Vbi dicit, eum propter quem omnia, & per quem omnia, id est, verum Deum, qui est principium & finis omnium rerum, mori debuisse pro nobis, &, ut vere mori posset, quomodo nos morimur, participasse carnem & sanguinem eo modo quo nos participamus, id est, veri factum esse hominem, vt nos sumus.

Præterea Ioannes in epist. 1. cap. 1. nihil aliud ferè docet, quàm vnã esse Dei, & hominis in Christo personam. Quid fuit, inquit, ab initio, quod audiuimus, quod vidimus oculis nostris, &c. ait, se vidisse oculis corporalibus Verbum quod fuit ab initio. quod non potest esse verum, nisi rationis vnitatis personæ. Et cap. 2. Quis est mendax nisi qui negat carnem Iesus est Christus, id est, qui diuidit saluatorem in duos, vt Cherintus & Nestorius faciunt. Et cap. 3. In hoc cognouimus caritatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit. Quid est, Deus pro nobis animã suam posuit, nisi Deus pro nobis mortuus est? non igitur alius est Dei Filius immortalis, alius Mariæ Filius, qui mortem percutit, sed & idem, qua Filius Dei semper immortalis, qua Filius Mariæ, aliquando mortalis fuit. Et cap. 4. Omnis spiritus qui soluit Iesum, ex Deo non est, & hic est Antichristus. Et infra: Quisquis ergo confessus fuerit quoniam Iesus est Filius Dei, Deus in eo manet. Et cap. 5. & vlt. Quis est, qui sineit mortem, nisi qui credit quoniam Iesus est Filius Dei.

Ad hæc omnia loca respondent NESTORIANI, hæc negare Iesum esse Filium Dei, & Deum, & vnum tantum non duos: sed vnitatem habitationis, voluntatis, operationis, participationis, vt supra diximus, non vnitatem personæ. At Cherintus ista etiam confitebatur de Christo, & tunc

Ioannes dicit illum soluere Iesum, & non confiteri Iesum esse Filium Dei.

Præterea illa omnia quæ Nestoriani tribuunt Christo, conueniunt etiam aliis sanctis hominibus. Nam quod Deus in Sanctis suis ut in templis habiter, habetur 1. Corinth. 3. *Nescitis quoniam templum Dei estis.* Et 1. Corinth. 6. *An nescitis quia membra vestra templum sunt Spiritus sancti qui in vobis est? Glorificate & portate Deum in corpore vestro.* Quod etiam per unionem voluntatis Sancti vnum sint cum Deo, non minus quam vir & vxor per carnalem copulam, quod THEODORVS Mopsuestenus pro magna dignitate tribuebat Christo, habetur ibidem 1. Corinth. 6. *Qui adhaeret, inquit Paulus, meretrici, vnum corpus efficitur, erunt enim (inquit) duo in carne vna. Qui autem adhaeret Deo, vnus spiritus est.* quid clarius?

Quod autem per homines sanctos, ut per instrumenta, Deus operetur, habetur Roman. 15. *Non audeo aliquid loqui eorum quæ per me non effecit Christus, verbo & factis, in virtute signorum & prodigiorum, in virtute Spiritus sancti, &c.* Et 1. Corinth. 12. *Diuisiones operationum sunt, idem vero Deus qui operatur omnia in omnibus.* Denique quoddam sancti homines sint Filij & Dij etiam quidam per participationem & gratiam, habetur Psalm. 81. *Ego dixi Dij estis, & Filij excelsi omnes.* Et Galat. 4. *Quoniam estis Filij Dei, misit Deus spiritum Filij sui in corda vestra, &c.* Itaque omnia quæ Nestorius tribuit Christo, in Sanctis ceteris inueniuntur. At certum est longè aliter Christum esse Deum, & Dei Filium, quàm nos simus, cum Apostolus dicat, magnum esse pietatis mysterium quod Deus apparuerit in carne, 1. Timoth. 3.

Probatur SECUNDO ex omnibus Symbolis fidei Nam in Symbolo Apostolorum legimus: *Et in Iesum Christum Filium eius vnicum Dominum nostrum, qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine, &c.* Vbi is, qui est Filius Dei vnicus, dicitur natus ex Maria Virgine. Idem habetur in Symbolo Nicæno, & Constantinopol. In Symbolo autem ATHANASII additur explicatius: *Qui licet Deus sit & homo, non duo tamen, sed vnus est Christus, vnus omnino non confusione substantia, sed vnitare persona.*

Proba-

Probatur TERTIO ex Conciliis. Nam ioprimum in Concilio III. quod fuit EPHESINUM I. nihil aliud definitum est, quam unam esse Christi personam, non duas. Et ibidem recepta est epistola Cyrilli ad Nestorium cum duodecim capitulis seu anathematismis, quæ Cyrillus ediderat in Concilio provinciali Alexandrino, antequam cogeretur Concilium Ephesinum. Vnde ista duodecim capitula habita sunt postea tanquam Concilij generalis Ephesini, ut patet ex Concilio ROMANO sub Martino I. In igitur capitula legis: *Si quis non confitetur Deum esse Veraciter Emmanuel, & propterea Dei genitricem sanctam Virginem, anathema sit.* In 2. autem cap. sic: *Si quis non confitetur carnis secundam substantiam unitum Dei Patris Verbum, unum, esse Christum cum propria carne, eundem scilicet Deum & hominem simul, anathema sit.*

Deinde in Concilio CHALCEDONENSI etiam generali, act. 5. probata fuerunt acta in Ephesino Concilio contra Nestorium, & rursus sic definitum: *Salva virtus personarum proprietate, & in unam personam ac substantiam concurrente, non in duas personas distributum, vel divisum, sed unum, & ipsum unigenitum Filium Deum Verbum agnoscimus, &c.* Item in V. Synodo generali can. 4. *Si quis secundum gratiam, vel secundum operationem, vel secundum dignitatem, vel secundum aequalitatem honoris, vel secundum auctoritatem, aut relationem, aut affectum, aut similitudinem, unionem Dei Verbi ad hominem factam esse. Et non confitetur unitatem Dei Verbi ad carnem secundum compositionem, siue secundum subsistentiam factam esse, anathema sit.* Et can. 5. *Si quis introducere conatur in mysterio Christi duas subsistentias, seu duas personas, &c. anathema sit.* Et can. 6. *Si quis abusive & non vere Dominicam esse dicit gloriosam semper Virginem Mariam, anathema sit.*

Idem habetur in Concilio LATERANENSI sub Martino I. consultatione ultima, can. 6. *Si quis secundum sanctos Patres non confitetur proprie & secundum veritatem ex duabus & in duabus naturis substantialiter unitis inconfuse & indivise unum eundemque esse Dominum & Deum Iesum Christum, sit condemnatus.* Idem in Concilio VI. generali

et. 4. in Concilio Hispalensi II. cap. ultimo, Toletano VI. cap. 1. & aliis multis.

Probatur **QVARTO** ex Patribus. Ac in primis **B. Cyrillus** & **Ioannes Cassianus** ex professo hanc hæresim refutarunt. **CYRILLVS** in libro de incarnatione Domini, & in Apologético pro duodecim capitulis, & in aliis ferè omnibus suis operibus, ubi etiam multa veterum testimonia pro se adducit. **CASSIANVS** libros 7. de incarnatione scripsit contra Nestorium iussu **S. Leonis I.** & in fine libri septimi, plurima recitat Græcorum & Latinorum Patrum testimonia.

Præter ea quæ isti adducunt, possumus alia quædam afferre. **Sanctus Ignatius** in epistola ad Ephes. *Filius, inquit, Dei, qui ante secula natus est, ipse in utero portatus est à Maria secundum Dei dispositionem ex semine David & Spiritu sancto.*

Beatus Iustinus Martyr in libro de recta fidei confessione, circa medium: *Vnus, inquit, est Filius, & qui mortuus est, & qui id quod mortuum erat excitauit. Cum ergo de vno Filio contrarias voces audies, ea qua dicuntur naturis tribue: ac si magnum quiddam & diuinum, diuina id natura tribuito: si quid paruum & humanum, humana adscribito. Sic enim & verborum discrepantiam vitabis, cum sua utraque naturam recipiet, & Filium vnum omnia secula antecessisse, & nouum ex Scripturis fatebere.*

Sanctus Irenæus lib. 3. contra hæreses à capite 18. vsque ad 22 probat multis testimoniis Scripturarum vnum & eundem esse Iesum Filium Mariæ, & Verbum Dei Patris. **Athanasius** in epistola ad Epictetum circa finem: *De solo, inquit, Maria Filio scriptum est, Verbum caro factum est. In quibus ostenditur, ad reliquos Sanctos Verbum factum esse, prophetandi gratia, ex Maria autem ipsum Verbum, carne assumpta, hominem produisse. Et infra: Non quod Filium à Verbo segregemus, sed quia eundem hunc esse agnoscimus, per quem omnia facta sunt, & per quem nos liberati sumus.*

Gregorius Nazianzenus epistola prima ad Chelidonium: *Si quis, inquit, Virginem Mariam nequaquam Dei genitricem esse credit, ut etiam à Deitate sit separatus. Si quis duos introducit Filios, vnum quidem ex Deo Patre, secundum*

dum

dum autem ex matre, & non unum & eundem, adoptionis filiali qua promissa est eis qui recte credunt, exciderit. Si qui non adoratur crucifixum, anathema sit, ac Dei annumereur in rectoribus.

BASILIVS lib. 4. in Eunomium exponens illud: Dominus creavit me: Accipiendum est, inquit, Verbum genus, de Dei Filio: creavit autem, de eo qui formam serui suscepit. In omnibus vero his non duos dicimus, Deum per se, & hominem per se. Unus enim erat, sed iuxta intelligentiam cuiusque, naturam reputantes. DAMASCENVS lib. 3. de fide, cap. 9. Ipsi, inquit, Verbi hypostasis & unusque natura hypostasis existens nullam in subsistentem esse permittit, &c.

Iam ex LATINIS S. CYPRIANVS lib. 2. contra Iudeos, cap. 7. Quod, inquit, cum à principio Filius Dei fuisset generari deberet denuò secundum carnem, &c. Et capite nono: Quod homo & Deus Christus ex utroque genere concretus, ut mediator esse inter nos & Patrem posset, &c. HILARIVS lib. 2. de Trinitate: Unus unigenitus Deus in corpore sancti humani formam sancte Virginis utero insertus accreuit, qui omnia continet, & intra quem omnia sunt, humani per legem profertur, &c.

AMBROSIVS libro de incarnationis Dominicae Sacramento, cap. 5. Cum Deus, inquit, semper esset aternus incarnationis Sacramenta suscepit, non diuiduus, sed unus, quia utrumque unus & unus in utroque, hoc est, vel in divinitate, vel in corpore; non enim alter ex Patre, alter ex Virgine, &c.

HIERONYMVVS in cap. 14. Matth. Quod, inquit, si quis solus orare, non ad eum referas qui de quinque panibus quoque hominum millia satiauit, sed ad eum qui auditis modis Ioannis secessit in solitudinem, non quod personam Deum separemus, sed quomodo opera eius inter Deum & hominem diuisa sint ostendamus. Et in epist. de virginitatis cultu ad Eustochium: Dei Filius, inquit, pro nostra salute humana factus est Filius, decem mensibus in utero et nascatur expectat, & ille cuius pugillo mundus includitur, praesepe continetur angustiis.

AVGVSTINVS Enchirid. cap. 5. Proinde, inquit, Christus Iesus Dei Filius Deus & homo est, Deus quia Dei Verbum

homo autem, quia in Unitatem persona accessit Verbo anima rationalis & caro. Et cap. 36. *Quid enim natura humana in homine Christo meruit, ut in Unitatem persona Unicus Filij Dei singulariter esset assumpta?* Similia habet lib. 13. Trinit. cap. 17. epist. 3. ad Volusianum; 102. ad Euodium. & 120. cap. 4. ad Honoratum, & alibi.

Denique B. LEO nihil frequentius repetit in omnibus suis sermonibus & epistolis, sed præcipua epistola 97. ad Leonem Augustum, cap. 1. ubi sic ait: *Anathematizetur ergo Nestorius qui B. Virginem Mariam non Dei sed hominis tantummodo credidit genitricem, & aliam personam carnis, aliam faceret Deitatis.*

CAPVT VII.

Soluuntur argumenta aduersariorum.

SUPEREST argumenta soluere Nestorianorum, quæ ut plurimum sophistica sunt. Argumentum PRIMVM, Ioan. 2. Dominus ait: *Soluite templum hoc, cum loqueretur de sua humanitate, ergo Deus Christus & homo Christus duæ personæ sunt; nam non dixit, soluite me. & præterea non potest esse idem, templum & qui in templo habitat.* Hoc argumentum facit Theodoretus in reprehensione secundi anathematis Cyrilli, & postea sæpe repetit.

RESPONDEO, hoc argumento rectè probari, duas esse in Christo naturas, non autem duas personas. Nam etiam *animus noster dicitur habitare in corpore, ut in suo tabernaculo, quia diuersa est natura animi à natura corporis, & tamen vna persona est, quæ ex animo & corpore constat.* Iob. 4. dicuntur homines inhabitare domos luteas. & 2. Corinth. 5. Apostolus dicit: *Si terrestris domus huius nostra habitationis, &c.* Ibidem: *Qui sumus in hoc tabernaculo ingemiscimus grauati.* Et 2. Petr. 1. *Velox est depositio tabernaculi mei.* Itaque rectè Chrysostomus homil. 10. in Ioan. ex illo: *Et habitauit in nobis,* colligit duas esse naturas in Christo: non rectè autem Theodoretus colligit duas personas.

Argu-

» Argumentum SECUNDVM. Apostolus de Christo dicit
 » Philipp. 2. *In similitudinem hominum factus, & habitu in-*
 » *uentus ut homo.* Non igitur Christus Deus, homo fuit, sed
 » hominibus similis propter indumentum humanitatis. Quom-
 » admodum Rex indutus rusticis vestibus non esset rusticus,
 » sed rusticorum similis. Quare Theodoretus (qui, ut supra
 » diximus, aliquando Nestorij partes sequutus est) in comento-
 » rario huius loci scribit, Paulum voluisse dicere, Verbum non
 » esse factum hominem, sed induisse hominem.

RESPONDEO cum Ambrosio, Chrysostomo, Theophylacto, & Oecumenio in hunc locum, Christum non fuisse hominem, sed similem hominibus, in ea significatione qua hic accipitur, homo; Nam cum Paulus dicit, Christum factum esse in similitudinem hominum, & habitu inuentum ut hominem, Hominis vocem accipit, ut significat ordinatum purum hominem, conceptum ex semine viri, natum in peccato, peccatis obnoxium. Talis enim Christus videbatur, sed non erat. qua significatione vtitur idem Paulus cum ait Galat. 1. Se Euangelium non didicisse ab homine, sed à Christo. Vbi sine dubio per hominem, purum hominem intelligit alioquin non diceret, sed à Christo, quasi Christus non esset homo, cum idem Paulus dixisset: Vnus est mediator Dei & hominum, homo Christus Iesus. 1. Timoth. 2.

Porro CHRYSOSTOMVS indicat etiam aliam explanationem, quam sequuntur Haymo & S. Thomas, scilicet (*In similitudinem hominum*) significet similitudinem in specie humana, & sensus sit, Christum factum esse verum hominem, proinde similem ceteris in specie. Cui explanationi satis conuenit id, quod præcedit, *Formam serui accepit.* Vnde enim forma serui natura humana, ut supra ostendimus. Vnde autem, *Habitus*, hoc loco non significat vestem, sed extrinsecam figuram, ut Chrysostomus, Theophylactus, & Oecumenius exponunt. Non enim Græcè est *ἐν δμοιωσει*, sed *ἐν δμοιωσει*, in specie sensus est, Christus figura corporis exteriori videbatur vniuersi de turba hominum, cum tamen esset singularis quidam, & diuinus homo, vel figura exteriori ostendebat se verum esse hominem.

Quia tamen AVGVSTINVS lib. 83. quæst. 73. Cyrillus lib. 11. in Ioann. cap. 14. Haymo & Thomas in hunc locum per habitum

habitu intelligunt indumentum. Responderi potest ad argumentum, humanitatem vocari indumentum Verbi, nō quia Verbum non sit verè, & substantialiter homo, sed propter similitudinem, quæ est inter vestes, & humanitatē. Nam ut per vestes homines cognoscuntur, sic per humanitatem Deus agnitus est: & quemadmodum cū vestes induimus, aprantur vestes ad figuram corporis, & proinde vestes mutantur, non homo; sic etiam, cū Verbum caro factum est, humanitas mutata est Verbo immutabili permanente. Igitur propter has & alias eiusmodi similitudines dici potest humanitas indumentum Verbi, licet alioqui Verbum verè & substantialiter homo factum sit.

Argumentum TERTIVM, Hebr. 7. Filius Dei Christus dicitur esse sine matre & sine genealogia, ergo alius est Filius Mariæ, qui matrem & genealogiam habet, & alius Filius Dei, qui utroque caret.

Respondet rectè CASSIANVS lib. 7. de incarnatione, posse argumētum in aduersarios retorqueri. nam ibidem ab Apostolo, de quo dictum est sine matre, sine genealogia; de eodem dicitur sine patre; ergo si iste locus intelligitur de Filio Dei, sequitur Filium Dei non habere Patrem; quod est contra Nestorium, qui distinguit Filium Dei Patris à Filio Virginis Matris. Dicit deinde Cassianus, Apostolum duas Christi natiuitates explicare voluisse; vnā sine matre, nimirum diuinā; alterā sine patre, nimirum humanā.

Argumentum QVARTVM. Nomen DEVS absolutè positum, non significat Deum homini vnitum, sed Deum tantum; at Maria non peperit Deum tantum, sed Deum homini vnitum, ergo non debet dici Maria Dei genitrix. Hoc argumentum Nestorij fuisse scribit Theodoretus lib. 4. de hæreticis fabulis, in hæresi Nestorij.

RESPONDEO, Nomen (DEI) absolutè positum, non significare quidem Deum homini vnitum, sed neque excludere id à suā significatione; proinde malam esse cōsequentiam argumenti. Quòd autem nomen, DEI, absolutè secundum Scripturas, tribui possit ei, qui de Virgine natus est, probatur ex eo, quod tribuitur ei, qui mortuus est; cū eiusdem sit nasci & mori. Act. 20. Attendite vobis, inquit Paulus, & vniuerso gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos regere

gere

gere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo. Et 1. Ion. 3. In hoc cognouimus caritatem Dei; quoniam ille pro nobis animam suam posuit.

- ” Argumentum QUINTVM. Filius Mariæ dixit: *Deum meum*,
 ” *Et quid dereliquisti me?* Matth. 27. Et: *Pater, saluifica me*
 ” *ex hac hora.* Ioan. 12. Et Angelo eguit consolatore, Luca. 1.
 ” At ista Filio Dei non conueniunt, nō igitur idem erat Filius
 ” Dei, & Filius Mariæ.

Respondet CYRILLVS in defensione quarti anathematismi contra Theodoretum, ista omnia conuenire Filio Dei secundum formam humanam, sicut contraria ei conueniunt secundum formam Dei; est enim verus Deus & verus homo.

- ” Argumentum SEXTVM. Nemo potest anteriorem se genere, Deus anterior est Maria, non igitur Maria Deum genuit.

Hoc argumentum copiosè refellit CASSIANVS lib. 7. de Incarnatione, sed breuiter respondeo, non posse vni-
 ” gnere aliquem se antiquiorem secundum id, quod antiquior, itaque Maria peperit Deum Christum, nō secundum Diuinitatem, qua erat anterior, sed secundum humanitatem, qua erat posterior. Nec est mirum, si exempla non habemus, quia mysterium hoc singulare est.

- ” Argumentum SEPTIMVM. Filius debet esse hominis parentibus, sed Christus Deus non est hominis filius.
 ” cum ipse sit Deus æternus, & omnipotens; quæ Mariæ vultu modo conueniunt.

Hoc etiam argumentum fusè refellit CASSIANVS. Summa est, Filium debere esse hominis filium parentibus secundum eam naturam, quam ab eis accepit, siue quatenus eorum Filius est. Christus autem Deus non accepit à Mariæ naturam diuinam, sed humanam, nec est eius Filius, nisi quatenus homo, & propterea satis est, si matri sit hominis filius; quemadmodum Patri est hominis filius, quatenus Deus est.

- ” Argumentum OCTAVVM. Christus vocatur homo. Defer à B. Basilio in Psal. 59. Respondeo, BASILIVM nō dicere Christum esse hominem Deiferum, vt Theodoretus habet citat in reprehensione quinti anathematismi, sed conuenire
 ” Christi.

Christi esse *σάρκα θεοφóρον*, id est, carnem Dei gestatricem, est autem nō paruum discrimen inter hominem & carnem. nam homo personam significat, vt etiam Deus; caro autem non personam, sed naturam, vel potius partem naturæ humanæ significat. Quare homo Deifer, non rectè dicitur de Christo, in quo non sunt duæ personæ, homo & Deus; at, caro Deifera, dicitur rectè, quia duæ sunt naturæ, caro & Deitas, & vna est quasi Domicilium ac sedes alterius. Adde, quod S. IGNATIUS in singulis ferè epist. seipsum *θεοφóρον* inscribit. At quis credat, sanctum illum virum Christi vocabulum sibi assumere voluisse?

Quod si alicubi apud Patres (quod tamen ego inuenire non potui) Christus dicatur homo Deifer, piè explicandum est, vt videlicet sensus sit, Christum ratione humanitatis templum ac sedem esse Diuinitatis. Quemadmodum sanctus AVGVSTINVS cū in Enchiridio cap. 36. & in libro de prædestinatione Sanctorum, cap. 15. & alibi non rarò dicit, Dei Filium assumpsisse hominem, intelligit nomine hominis, humanitatem.

Deus homo Deiferus

CAPVT VIII.

Explicatur, in quo propriè consistat vnio hypostatica duarum naturarum.

SEQVITVR nunc quarta pars nostræ disputationis, in qua explicanda est definitio incarnationis, vt videamus quid sit propriè vniri hypostaticè.

BRENTIVS & SMIDELINVS suprà citati, volunt, vniri hypostaticè diuinam & humanam naturam in Christo, nihil esse aliud, quàm communicari attributa, seu proprietates omnes diuinitatis humanitati Christi; communicari autem dicunt non per se, sed per accidēs. Explicat enim CONCORDIA nuper edita in repetitione copiosa articuli 8. id fieri non per dona creata, & infusa, nec ita vt illa diuina attributa fiat proprietates naturales humanitatis, sed quia Diuinitas inhabitat tanquā in suo proprio corpore in Christi humanitate, & in ea lucet omni sua maiestate, potentia, sapien-

sapientia, iustitia, &c. & in illa & per illam omnia operatur. Itaque talem voluit esse unionem, qualis est inter agentem principalem & instrumentum. Vnde etiam tam Brentius quam Smidelinus solum per energiam differre volunt Christum ab aliis hominibus, quia Deus per Christum omnia per alios quædam operatur. Hæc sententia falsissima est, apertè Nestoriana, vel peior quàm Nestoriana.

Vera autem sententia est, vniri hypostaticè Deum & hominem nihil esse aliud, quàm naturam humanam non habere propriam subsistentiam, sed assumptam esse à Verbo æterno ad ipsam Verbi subsistentiam. Quod vt intelligatur faciliùs, obseruandum est, tribus modis posse aliquam partem vniri.

PRIMO essentialiter, cum videlicet ex pluribus vnæ essentia: quomodo vniantur materia & forma, genus & differentia. Et hoc modo non est facta vnio incarnationis, vt patet, tum quia vnæ esset in Christo natura, & illa nec diuina, nec humana, sed tertia quædam; tum etiam quia vnæ essentialis nunquam fit, nisi ex imperfectis naturis, vel perfectis, per corruptionem, aut conuersionem aliquam; in Christo autem sunt naturæ perfectæ & integræ.

SECUNDO modo accidentaliter, vt cum accidentia subiecto adiunguntur, vel cum substantia substantiæ copulantur, sed ex copula non exurgit, nisi forma accidentalis, vt cum in lapidibus vel lignis fit domus; & hoc etiam modo non est facta vnio hypostatica, quia Deus, vt notum est, nec potest esse accidens, nec accidentium subiectum.

TERTIO modo substantialiter, vt cum substantia vnæ alioqui per se existeret, trahitur ad esse alterius suppositi, & ab illo pendet tanquam pars ipsius, & hoc modo facta est incarnatio. Et licet nullum sit exemplum omnino simile; tamen aliqua dantur à doctoribus, quæ vtcumque explicant.

VNUM est de anima & corpore, quo vtitur Iustinus libro de recta fidei confessione, Athanasius in Symbolo, & Augustinus epist. 3. ad Volusianum. Nam anima rationalis, extra corpus, per se subsistit, & corpus etiam, antequam animetur, per se subsistit, & tamen quando vnuntur, vnæ tantum est vtriusque subsistentia. Sed exemplum hoc valde dicit,

deficit, tum quia anima & corpus sunt naturæ imperfectæ, tum etiam quia faciunt vnam naturam, tum etiam quia neutrum trahit alterum ad suam subsistentiam, sed vtrumque pendet à tertia subsistentia, quæ est totius compositi. In hoc autem mysterio Verbum in se perfectè subsistens, trahit ad se humanam naturam.

SECUNDVM est de ferro ignito, quo vtuntur Basilius in oratione in sanctam Natiuitatem, & Damascenus lib. 3. capite II. & Origenes lib. 2. de principiis, cap. 6. quia ferrum candens est quid vnum, & tamen habet proprietates ferri & ignis, &c. Hæc similitudo maximè placet BRENTIO, KEMNITIO, & aliis aduersariis, & tamen maximè omnium deficit. Nam in ferro candenti sustentatur calor à ferro, non contra. & tamen ipsi volunt calorem referre Deum, & ferrum hominem. Item, calor non est substantia, sed accidens. Item, non fit communicatio idiomatum, nõ enim calor dicitur ferrum, nec ferrum calor. Denique, non trahitur calor ad subsistentiam ferri, neque contra.

TERTIVM est de homine, in quo sunt duæ formæ accidentales, vt ars Medicinæ, & Iurisprudentiæ. Vnũ enim suppositum est, & in suscipit varias appellationes, & varia opera facit, & communicantur idiomata. Nam ille idem & medicus & iurisperitus dicitur, & verè potest dici, medicus agit causas, & iurisperitus curat morbos, &c.

Vtitur hac similitudine AVGVSTINVS epist. 99. vbi dicit, istam propositionem, Deus est mortuus, esse illi similem, Philosophus est mortuus. vt enim Philosophia nõ est capax mortis, & tamen Philosophus dicitur mortuus, quando ille homo perit, qui erat Philosophus; sic etiam licet Diuinitas non possit mori, verè tamen Deus mortuus dicitur, quia ille homo mortuus est, qui erat etiam Deus. Eandem similitudinem præ ceteris probat Ioannes Scorus in 3. dist. 1. q. 1. quæ tamen similitudo deficit, quia istæ sunt formæ accidentales, & proinde non trahuntur ad subsistentiam hominis, quod est in hac re præcipuè considerandum.

QUARTVM est B. Thomæ, & B. Bonauenturæ in 3. dist. 1. q. 1. vbi comparant hoc mysterium arbori, cui inseritur ramus alterius speciei. existat exemplo pirus, cui malus inseratur. Illa certè pirus substantia est prima atque aded verum
r 3
supposi-

suppositum, nec pender ab illo ramo mali insito, & post infirmitatem sustentat ramum illum, qui alioqui per se existeret, & vocatur iam pirus & malus, & facit pira & mala; & potest pirus vocari malus, & contra. & si ramus ille forte sitetur, & deinde reuiuiscat, non propterea arbor piri mutatur, sed omnis mutatio in illo ramo existit.

Ita prorsus Verbum diuinum instar magnæ arboris, suscepit ramusculum humanæ naturæ suo trunco à cœli agricolâ mirabiliter insertum. inde fuit Verbum Deus & homo, & opera diuina, & humana faciebat: nec Verbum ab humanitate, sed humanitas à Verbo pendeat. Et cum paulò post per passionem & mortem humanitas illa quodammodo exaruisset, ac deinde per resurrectionem restitueret, nulla mutatio in Verbo facta est, sed omnis mutatio humanitatis fuit.

Hæc tamen similitudo deficit in duobus. nam & illa arbor non est perfecta arbor, sed pars arboris, non enim habet radices, truncum, & alia. Et antequam infereretur, non se existebat. natura verò humana, quam ramo inserto comparauimus, & perfecta natura est, & nunquam habet propriam substantiam. quod si diuina virtute aliquis ramus simul produceretur & infereretur, non deficeret similitudo nisi in vno.

Quoniam igitur omnes similitudines aliquo modo veritate deficiunt, ideo S. BERNARDVS serm. 3. in vigilia Natalis, & Damascenus lib. 3. cap. 5. comparant mysterium incarnationis mysterio Trinitatis, ut ex vna re singulari illustrent aliam æquè singularem. ut enim singulare est, quod sint in Deo tres perfectæ hypostases cum vna sola, & simplicissima natura, ita singulare est quod sint in Christo natura, Deitas, Anima, & Caro cum vna simplicissima hypostasi. tres autem naturas in Christo, Deitatem, Animam & Carnem, ne fortè id nouum videatur, distinguit ac nomen etiam Augustinus lib. 13. Trinit. cap. 17.

His igitur ita explicatis, demonstrandum est, rem prædicatam habere, hoc est, unionem hypostaticam consistere in communicatione substantiæ Verbi, non in communicatione attributorum Deitatis. Ac PRIMVM ex dictis; nam ostendimus ex Scripturis, in Christo vnâ esse personam, duasque naturas.

naturas: at non potest hoc esse verum, nisi vna tantum sit in Christo subsistentia; nam si duæ essent, duæ essent personæ, cum persona sit natura intellectualis per se existens. Quod si in Christo vna tantum est subsistentia, ergo aut Verbum communicauit suam humanitati, aut contra humanitas Verbo. Non autem communicauit Verbo subsistentiam suam humanitas, vt omnes confitentur, igitur communicauit Verbum subsistentiam suam humanitati, atq; ita facta est vnio hypostatica.

vna persona. Et etiam vna personae naturalis sine subsistentia.

SECUNDO, idem probari potest testimoniis grauissimis eorum Conciliorum, quæ etiam ab aduersariis recipiuntur. In epistola Concilij ALEXANDRINI cum duodecim anathematismis; quæ recepta & probata est in Synodo Ephesina & Chalcedonensi, sic habetur in secundo anathematismo: *Si quis non confitetur carni secundum subsistentiam vnium Dei Patris Verbum, anathema sit.* Et anathematismo 3. *Si quis in vno Christo diuidit subsistentias post vnionem, anathema sit.* Et anathematismo 4. *Si quis in personis duabus, vel subsistentiis diuidit eas voces, qua discuntur de Christo in Euangelicis & Apostolicis scriptis, anathema sit.*

Adde, quod in Apologetico contra Orientales, in defensione quarti anathematismi, CYRILLVS adducit pro se hæc verba S. Iulij Romani Pontificis: *Incaratus est ex Virgine Dei Filius, qui & habitauit in hominibus, non in homine energiam operans, hoc enim in Prophetis est & in Apostolis, perfectus Deus in carne, &c.* Vides sententiam disertis verbis contrariam Brentianæ? Et in altero apologetico contra Theodoretum, ponit idem Cyrillus hæc verba Theodoreti contra secundum anathematismum: *Secundum subsistentiam vnionem omnibus modis ignoramus.* Vbi etiam vides apertam hæretici confessionem.

Item in Concilio CHALCEDONENSI act. 5. *Salua, inquit Patres, vtriusque natura proprietate, & in vnam personam ac subsistentiam concurrente, vnigenitum Filium & Deum Verbum agnoscimus. Quo loco notabis, non misceri proprietates naturarum, & proinde non communicari vni naturæ dotes alterius, sed subsistentiam tantum communicari.*

Item in V. Synodo act. vltima, cap. 4. sic habes: *Si quis dicit, secundum gratiam, vel secundum operationem, vel secundum dignitatem, vel secundum honoris aequalitatem, aut relationem, aut affectum, aut virtutem, vnitionem factam esse. Et infra: Et non secundum compositionem, id est, secundum subsistentiam, vnitionem Verbi ad carnem factam esse, anathema sit. Et infra: Sancta Dei Ecclesia vtriusq; impietatem eiiciens, vnitionem secundum compositionem confitetur, quod est secundum subsistentiam. Quid clarius contra Breuatum & sectatores eius, qui introducunt vnitionem factam secundum gratiam, & operationem, & dignitatem? Et cap. 5. eiusdem Concilij: *Si quis introducere conatur in mysterio Christi duas subsistentias, vel personas, et vnam personam attingit per dignitatem, & honorem, & adorationem, & non confitetur Verbum carni substantialiter vnitum, & propterea vnam esse eius subsistentiam, &c. anathema sit.**

Item in Concilio LATERANENSI sub Martino I. consultatione vltima, can. 6. *Si quis secundum sanctos Patres non confitetur proprie & secundum veritatem ex duabus & in duabus naturis substantialiter vnitis inconfuse, & diuise vnum eundemq; esse Dominum & Deum Christum, sit condemnatus. Et can. 8. Si quis non confitetur secundum sanctos Patres proprie & vere secundum compositionem, id est, secundum subsistentiam naturarum vnitionem, ex quibus vnus existit Christus, inconfuse & diuise in eo cognitus, sit condemnatus.*

Item in VI. Synodo act. 4. in epistola Agathonis, quamoto Concilium recepit, sic legitur: *Non per vnionem, quae secundum subsistentiam facta cognoscitur, vnunt, sed blasphemantes per affectum voluntatis, tanquam duas subsistentias duos quosdam iungunt, &c. Idem habetur act. 17. in ipsa definitione Concilij. Vbi vides disertis verbis tanquam blasphemos damnari eos, qui aliter quam per subsistentiam, multiplicant hypostaticam vnionem.*

TERTIO, probatur argumento Concilij TOLETANI VI. cap. I. Solus Filius Dei est incarnatus, ergo vnio facta est per communicationem eius, quod est proprium Filij, non eius quod est commune aliis personis; sed sola subsistentia Filij est propria Filio, attributa autē omnia essentialia com-
muni

munia sunt omnibus tribus personis, ergo vnio hypostatica facta est per communicationem solius substantiæ. Hæc ratio planè conuincit; aut esse verum id quod nos dicimus; aut totam Trinitatem esse incarnatam, si vera est definitio Brentij & Smidelini; nam illa attributa, omnipotentia, omnipræsencia, omniustitia, &c. quorum communicatione volunt factam esse incarnationem, communia sunt toti Trinitati.

QUARTO, Pater æternus communicauit Filio omnia sua attributa perfectissimè, & multò perfectiùs, quàm Brentiani velint eadem illa communicari à Filio Dei Filio hominis: & tamen quia substantiam suã propriam Pater non communicat Filio; non sunt vniti hypostaticè, sed distincti potius hypostaticè Pater & Filius, ergo vnio hypostatica non consistit in communicatione attributorum, sed solius substantiæ.

Hæc etiam ratio vel planè conuincit Patrem & Filium esse vnã hypostasim, si est vera definitio Brentij & Smidelini, vel fateri debent, velint nolint, hypostaticam vnionem non consistere in attributorum communicatione.

DICENT fortasse, cum aliis attributis communicari etiam substantiam. At verba ipsorum aliud sonant: nam Brentius in libro de maiestate Christi hominis, vbi conatur ostendere, quid propriè sit vnio hypostatica, qua distinguitur Christus à puris hominibus, sic ait: *Itaq; discrimen Christi & Petri non est simpliciter sumendum ab inhabitatione Filij Dei, sed à communicatione proprietatum eius; Filius enim Dei etsi sua essentia implet Petrum, sicut & hominem Christum, non tamen communicat Petro omnes suas proprietates, sed tantum nonnullas, & iustificat Petrum, conseruat in vita, dat Petro potestatem eiecendi demones, immò excitandi mortuos: Inter ea autem non facit eum omnipotentem, omniscientem, omnisapientem, omniustum, & omnipræsentem; Filium vero hominis ornat non aliquibus tantum, sed vniuersis suis donis. Et infra: Ostendi, inquit, eum factum esse omnium Dei proprietatum sine ulla exceptione capacem, & nisi eam habeat capacitatem, non esse discrimen inter Christum & alios homines, nec Verbum fieri potuisse carnem. Similia habet theses Smidelini, & liber Concordiæ; vbi non video*

mentionem fieri substantiæ, sed solum attributorum essentialium.

Præterea, quidquid sit de substantia, saltem volunt requiri ita necessariò ad rationem hypostaticæ vnionis communicationem omnium attributorum, ut ubi desit talis communicatio, non sit vnio hypostatica, & ubi adsit, sit. Nam BRENTIVS asserit, quòd si Petrus esset omnipotens & omnipræsens, esset etiam vnitus Deo hypostaticè. Hoc autemposito, concludunt necessariò rationes factæ, quòd nimirum sequeretur, totam Trinitatem esse incarnatam, & Patrem ac Filium vnã esse hypostasim.

Præterea sequuntur duo alia absurda, & contra fidem, quæ esse possunt V. & VI. argumentum. PRIMÒ, corpus Christi in triduo mortis non fuisse vnitum hypostaticè Verbo, nam corpus mortuum non est capax omnipotentia, omni-sapientia, omni iustitia. SECUNDO, Christum hominem non semper fuisse Deum. Nam Christus meruit sibi aliqua dona, ut gloriam corporis, & exaltationem nominis, immo & ascensionem in cœlum, & sessionem ad dexteram Patris. citur enim Luc. vlt. *Oportuit Christum pati, & sic mori in gloriam suam.* Et Philippens. 2. *Factus obediens usque ad mortem, &c. Propter quod & Deus exaltauit illum.* Et Heb. 2. *Vidimus Iesum propter passionem gloria & honore coronatum.* At si omnium donorum communicatio requiritur ad vnionem hypostaticam constituendam, ergo Christus meruit sibi aliqua saltem ex parte vnionem hypostaticam esse fuisse antequam vniretur. neque enim mereri potest, qui non est. proinde non semper fuit vnitus hypostaticè, quæ est heresis Pelagiana.

SEPTIMO, si vnio hypostatica requireret communicationem omnium proprietatum, atque attributorum, esset omnino impossibilis talis vnio; nam multa sunt Deo propria, quæ implicant contradictionem communicationi, quale est esse increatum, & esse actum purum, esse finitum ens, & similia. Quædam etiam sunt, quæ siue poterint communicari, siue nõ, certum est non esse communicata humanitati Christi, ut carere principio temporis, creare cœlum, & terram, & Angelos, & reliqua quæ fuerunt ante illam humanitatem. Quædam etiam sunt, quæ licet collata

sint humanitati Christi, non tamen ante resurrectionem, ut esse impassibilem, esse immortalem, & tamen ante resurrectionem fuit unio hypostatica. Nec valet quidquam responsio eorum, qui dicunt, Christum tempore exinanitionis debuisse occultare suam maiestatem. Nam ista dona non occultavit, sed verè non habuit re ipsa, nisi dicant, Christi corpus semper fuisse immortale & impassibile, quæ est alia hæresis apud Euagrium lib. 4. hist. cap. 38. & 39.

OCTAVO, fatentur ipsi, hæc dona per accidens convenire humanitati Christi, ut patet ex thesi 22. Smidolini: at unio hypostatica non est accidentalis, sed substantialis, ut patet ex allegatis Conciliis, & maximè ex Concilio V. cap. 4. & 5. ubi hoc expressè habetur. ITEM, quia tunc Christus homo, esset Filius Dei per gratiam, non per naturam: quod sanè repugnat omnium Patrum sententiæ. ITEM, non posset homo verè nominari Deus, nec Deus homo. Nam ista unio accidentalis non est per inhærentiam donorum, ut ipsi dicunt, & rectè dicunt, quia loquuntur de donis increatis, quæ sunt ipsa essentia Dei; sed est per coniunctionem extrinsecam, qualis est inter agens principale & instrumentum, ut inter naum & nautam. Docent enim, unionem Dei & hominis in eo consistere, quòd Deus omnia per illum hominem operetur. At eiusmodi unio non satis est ad communicanda nomina & proprietates: nec enim nauta dici potest navis, neque navis nauta. Non igitur Christus homo, dici potest Deus, neque Christus Deus, dici potest homo. atque hoc idem de proprietatibus dicemus; ut enim nauta non potest appellari expertus sensus & rationis, quæ sunt proprietates navis; neque navis dici potest sensu & ratione prædita, quæ sunt proprietates nautæ: sic etiam Christus Deus dici non poterit crucifixus & mortuus, quæ propriè cõveniunt homini; nec Christus homo dici poterit omnipotens, & cœli terræq; creator, quæ propriè conveniunt Deo.

Denique, si unio hypostatica tantum esset ista communicatio accidentaria donorum, etiam nos essemus hypostaticè uniti cum Deo, licet minus arctè; nam quod ille plura dona habeat, nos pauciora, non mutat speciem.

Adde, quod nullum habent argumentum alicuius momenti. præcipuum est illud, quod BRENTIVS obiicit, & sæpissimè,

piſſimè, quod niſi ita ſit, non poterit inueniri diſtinctio inter vnionem Dei cum Chriſti humanitate, & vnionem eiſdem Dei cum ſancto Petro, & aliis hominibus, cum Deus omnes ſuſtentet, & omnibus ſit intimus per eſſentiam, præſentiam, & potentiam; & ſolùm hoc ſit diſcrimen, quod per ſolùm hominem Chriſtum omnia operetur.

At hoc facillimè ſoluitur: nam diſcrimen in hoc conſiſtit, quod Chriſti humanitas non habet propriam ſubſiſtentiam, ſed in Verbo exiſtit, qua ſimilitudine vult S. Athanaſius in ſymbolo, cum ait, ſicut anima rationalis & caro vnus eſt homo: ita Deus & homo vnus eſt Chriſtus; at ceteri homines habent ſubſiſtentiam propriam & diſtinctam re ipſa ab illa, quæ eſt in Verbo Dei. Vnde aliter ſuſtentat Deus Petrum, aliter Chriſti carnem. nam Petrum dicitur ſubſiſtere, quia conſeruat illum cum ſua eſſentia & ſubſiſtentia, vt cum quis baculum manu tenet: at CHRIS TI humanitatem Dei Verbum ſuſtentat, eo modo quo torum ſuſtentat partes intimè ſibi coniunctas & vnitas.

CAPVT IX.

Proponitur queſtio, an ex vnione hypſtica ſequatur cõmunicatio realis attributorum diuinorum, ac præcipuè Immenſitatis ſive Vbiquitatis.

SUPEREST iam tractare, poſtquam oſtendimus vnionem hypſticam non conſiſtere in communicatione omnium attributorum diuinorum, an ſaltem ex illa vnione id ſequatur, vt attributa omnia, vel aliqua, ac nominatim omnipotentia ſit communicata humanitati Chriſti.

Et quidem KEMNITIVS in libro de duabus naturis, cap. 4. 21. & 23. docet, non eſſe quidem de eſſentia vnionis hypſticae iſtam communicationem, in quo à Brentio & Smidelino diſſentit, ſed tamen conſequi ad vnionem hypſticam talem communicationem, & quidem realem ita vt natura humana verè ſit omnipotens & omnipreſens, &c.

Similia

Similia habet VVigandus in libro de communicatione idiomatum, nisi quod quasdam proprietates dicit non communicari, nisi verbaliter, vt esse creatorē cæli & terræ; quia tunc Filius Dei non erat homo; at reliquas realiter, ac nominatim Vbiquitatem.

Similia etiam docet Nicolaus SELNECCERVS, tum in pædagogia, tum in epistola ad Theologos VVittenbergenses scripta, anno M. D. LXXI. vbi damnat hanc propositionem vt blasphemam (*Humana natura in Christo non est omnipotens.*) Et ibidem docet, realiter communicata esse Christi humanitati ex vnione hypostatica infinita dona. Et addit hæc verba, quibus videtur omnino confundere proprietates naturarum: *Quod, inquit, ad potentiam attinet, cum Paulo loquimur, si cognouimus Christum secundum carnem, sed nunc non nouimus. Cessante enim infirmitate carnis nihil in eo iam nouimus, nisi virtutem Diuinitatis.* Et infra: *Ac per hoc quidquid vel fuerat prius, vel est, & manet substantia duplicis, factum est virtutis vnius.* Denique omnes Lutherani supra citati initio huius libri hanc realem communicationem defendunt, licet non conueniant in eo, vtum illa sit de essentia vnionis hypostaticæ, an eam tantum sequatur.

CATHOLICA verò doctrina duo docet. PRIMO, ex vnione hypostatica consecuta esse in Christi humanitatem multa dona creata & infusa; vt gratiam excellentissimam, sapientiam maximam, potentiam singularem, & alia id genus, quæ tamen non sunt attributa Deitatis, nisi per participationem quandam, quomodo etiam nos participamus Dei attributa per creatas qualitates, licet minus perfectè, quàm Christi humanitas ea participet. Neque in his consistit communicatio idiomatum; nam illi communicatio est mutua, horum autem communicatio donorum non est mutua, nihil enim Deitati accessit.

SECUNDO, ex vnione hypostatica sequitur communicatio idiomatum; quæ quidem communicatio non est realis respectu ipsarum naturarum, quasi ipsa Diuinitas facta sit passibilis, & humanitas realiter sit facta omnipotens, vt volunt Lutherani; neque est planè verbalis, vt vult Beza in lib. contra Brentium; & Petrus Martyr in Dialogo de duabus
natu-

naturis. Sed est realis quidem, sed respectu hypostasis vtriusque naturæ, non autem respectu ipsarum naturarum, ut expressè docent Patres. AMBROSIVS lib. 2. de fide, cap. 4. Augustinus lib. 1. de Trinitate, cap. 13. Cyrillus in defensione anathematis, & Damascenus lib. 3. cap. 4. ubi dicit, idiomata communicari nihil esse aliud, quàm proprietates vtriusque naturæ applicari communi hypostasi, & proinde ipsis naturis in concreto, quia concreta nomina pro supposito accipi possunt, licet formaliter naturas significant.

Itaque rectè dicimus, Deus est natus ex Virgine, passus, mortuus, &c. quia Deus accipi potest pro quolibet supposito diuino, & proinde pro supposito secundæ personæ, quod est simul diuinum & humanum. Quod suppositum verè & realiter est Deus, & verè & realiter est homo, & proinde verè & realiter est natus ex Virgine, passus, mortuus, &c. Pari ratione rectè dicimus, Christus homo est omnipotens, æternus, ubique, &c. quia, homo, in concreto stat pro supposito humano. In Christo autem suppositum diuinum & humanum vnum est, & cum sit diuinum, consequenter est omnipotens, æternus, & ubique, &c. Quæ omnia facilè probari possunt, sed quia perspicuitatis primò agemus de idiomatibus in generalitèr, secundò in particulari de Vbiquitate.

CAPVT X.

Ex vniõne hypostatica non fluxisse communicationem idiomatum realem respectu naturarum.

DITVR non communicari realiter attributa, ue idiomata vnius nature alteri nature, ex hypostatica vniõne, PRIMO docent sacra Concilia. Nam in Concilio CHALCEDONENSI act. 1. legitur: Salua vtriusque natura proprietate, & in vnam concurrente personam, &c. Quod idem habetur in Concilio act. 4. & 17. In Concilio Martini Papæ, can. 9. & in epistola S. Leonis ad Flavianum. PRAETEREA in Concilio V. act. 17. & in Concilio Martini Papæ, can. 10. 11. 12. & sequentibus definitur contra Monothelitas, in Christo non solum deas esse

esse naturas cum suis proprietatibus, sed etiam duas existere voluntates & operationes inconfusas. DENIQUE in epistola AGATHONIS Papæ, quæ recitatur in Concilio VI. act. 4 & à toto Concilio approbatur, habemus, in Christo omnia esse duplicia, id est, naturas, proprietates, voluntates, operationes, sola excepta substantia, quæ est una; & ibidem additur, duas inconfusas naturas colligi ex naturalibus earundem naturarum proprietatibus. Ex quo sequitur, etiam proprietates manere inconfusas & distinctas.

Ex his colligimus, multis modis erroneam esse aduersariorum sententiam. Nam PRIMO, si communicantur verè & realiter propria vnus naturæ alteri naturæ, & contra, ergo non manent distinctæ & inconfusæ proprietates. Quomodo enim manent distinctæ, si humana natura habet diuinæ, & diuina natura habet humanas proprietates? ITEM, si communicantur, ergo non sunt amplius proprietates, sed communitates. Quomodo enim est proprium, quod est factum commune? ITEM, proprietates harum naturarum, vt plurimum sunt impossibiles, vt est esse creatum & increatum, finitum & infinitum, vbique & non vbique; ergo si diuina natura recipit humanas proprietates, cogitur amittere suas: & si humana recipit diuinæ, cogitur amittere suas. Quomodo ergo saluis proprietatibus facta est incarnatio?

Meritò itaq; S. AVGVSTINVS serm. 191. de tempore, qui est 3. de Trinitate, ita loquitur: *Illorum quoq; execramur similiter blasphemiam, qui nouo sensu asserere conantur, à tempore accepta carnis, omnia quæ erant Diuinitatis in hominem demigrasse: & rursum quæ humanitatis erant, in Deum esse transfusa, & quod nulla vnquam hæresis ausa est dicere, vincatur, hac confusione & itaq; exinanita esse substantia, & Deitatis, scilicet, & humanitatis, & omisso proprio statu in aliud esse mutata.*

Ad hæc respondere conatur aduersarij: & primùm BRENTIVS lib. de maiestate Christi hominis dicit, Conciliū Chalcedonense tantum loqui de proprietatibus essentialibus, quæ non possunt tolli sine abolitione essentiæ, non autem loqui de accidentibus, quales sunt esse in loco, esse corruptibile, &c.

At

At hæc solutio aliquid dicit ad tertiam consequentiam, ad primam & secundam nihil. Præterea nec tertie satisficit. Nam esse finitæ potentie, & maiestatis, & virtutis, sunt proprietates inseparabiles à creatura. Contrariæ enim arguunt infinitam essentiã; ergo tribuere humanitati, quæ creatura est, & finita, infinitam potentiam, & infinitam maiestatem, ita vt nõ solùm sit in toto mundo, sed etiam possit replere infinitos mundos, vt potest Deitas, est planè tollere ab humanitate essentielles eius proprietates. Hoc autem ipsi dicunt; nam Christi humanitatem volunt esse verè omnipotentem, & vbique, eo modo quo est DEVS, qui quidem non solùm est in toto mundo, sed etiam posset actu replere infinitos mundos.

Præterea ex hoc vltèrius sequitur, duo esse in mundo omnipotentia, immensa, & infinita, nimirum Deitatem & humanitatem CHRISTI. Hoc autem est contra Symbolum Athanasij, & contra omnes Scripturas. Nec possunt respondere, vnã esse omnipotentiam, infinitatem, & immensitatem duarum illarum naturarum, sicut vnã est trium diuinarum personarum. Nam omnipotentia, & infinitas, arguuntur esse eadẽ immensitas & omnipotentia Deitatis & humanitatis CHRISTI, nisi sit eadẽ essentia vtriusque nature, sicut est eadẽ essentia trium personarum. Atq; ita semper dicitur, vt confundantur nature in Christo.

AUCTORES Concordiæ in repetitione articulorum controuersorum, art. 8. & Kemnitius libro de duabus nature, cap. 21. & 22. & 23. docent, proprietates humanitatis non communicari re ipsa Diuinitati, & proinde naturam diuinam manere illãsam. Deinde addunt, diuinas proprietates communicari re ipsa humanitati, sed Deo non tolli; nec illi communicantur per gratiam, sicut ex conjunctione anime & corporis non sunt proprietates corporis eã, quæ in anima habitans, omnia in illo & per illud operatur.

Addit KEMNITIUS similitudinem ferri candentis, quæ dicitur vt supra diximus, vsus est Origenes lib. 2. de principiis, cap. 6.

& Basilius orat. de Natali Domini. Qua similitudine existimat Kemnitius apertissimè declarari, quomodo ista communicatio fiat saluis vtriusque naturæ proprietatibus.

At neque hæc solutio sufficiens est. PRIMO, quia si proprietates humanæ non tribuuntur Diuinitati, sequitur non esse mutuam communicationem idiomatum, quod est contra omnes veteres, & præcipuè contra Damascenum lib. 3. cap. 4. Quid, quod hac ratione coguntur discedere à suo Luthero, qui apertè docuit Diuinitati tribuenda quæ dicuntur de passione Domini?

SECUNDO, non est verum, omnia omnino Deum operari per carnem. Nam actiones saltem immanentes, vt intelligere, & velle diuinum, non erant, nec sunt per carnem. Item excitatio carnis CHRISTI à mortuis non fuit per carnem, sed per Spiritum Dei, Rom. 8.

TERTIO, non omnia Dei attributa consistunt in operatione externa, vt planum est de Simplicitate, Infinitate, Sapientia, Potentia, Bonitate, ergo etiam si Deus omnia opera exteriora per carnem operaretur, non propterea communicasset illi sua attributa. Præterea, etiam si omnia omnino Deitas per humanitatem ageret, & attributa omnia in actione consisterent, adhuc non posset dici, humanitas omnipotens, omnisapiens, omniiuusta, &c. Nec enim epitheta causæ principalis conueniunt instrumento: alioqui cum quis doctè & sapienter scriberet, calamus doctus & sapiens diceretur.

Deniq; ipsa similitudo animæ & corporis est contra ipsos. Nam anima non communicat corpori suas veras proprietates, neq; corpus animæ. nō enim corpus intelligit, discurret, deliberat, quæ sunt propria animæ; neque è contrario anima currit, sedet, esurit, sitit, quæ sunt propria corporis. Et præterea anima tota est in capite, & tamen eadem tota est in pede, vbi non est caput, & contra.

Similitudo quoq; ferri candentis nihil Kemnitium iuuat, immò imperitum planè ostendit. Ait enim Kemnitius, igne communicare ferro suam vim vrendi & lucendi, non per informationem, sed per vñionem, qua ferrum penetratur ab omni parte ab igne; & addit, ferrum adhuc retinere suas proprietates, id est, naturalem duritiem, nigrorem, frigus,

gus, licet non appareant. At profectò qui hæc dicit, caret sensu. Nam remotis miraculis & præstigiis, calor, & frigus, durities, & mollities, candor, & nigror si non apparent & sentiuntur, non sunt. At quis vnquam vidit in ferro candente nigrorem? quis sensit frigus? quis duritiem diceret esse in ea re, quæ flectitur instar ceræ.

At, inquit Kemnitius, si remoueaturn ignis, apparebit nigredo, frigus, durities, ergo etiam antea erant. Respon-
DEO, remoto igne à ferro, paulatim recedere calorè, & candorem ferri, quæ non solùm ab igne in ferro producebatur, sed etiam conseruabantur. Itaque cum iterum caute in ferro frigus & nigredo, nõ apparet quod latebat, sed redit quod abierat.

Præterea, quale paradoxum est, quòd ignis penetret totum ferrum, non per calorem productum, sed per seipsum, & quòd ferrum luceat, & urat, non per calorem acceptum ab igne, sed per illum ipsum qui est in igne; Nam hoc modo substantia ignis sine vllò miraculo penetrabit aliam substantiam, quòd non faciunt, nisi diuina virtute corpora penetrat, vt S. Thom. docet in 4. sent. d. 44. q. 2. artic. 2. Et præterea, quantumuis intimè penetraret ferrum ab igne, conuenienter quam erit verum dicere, ferrum urit, aut lucet, nisi ipsum ferrum sit affectum qualitatibus sibi inhærentibus caloris & lucis; sed dicere oportebit, ignis, qui est in ferro, urit, & lucet. Adde, quòd in ferro candenti non cernitur ea communicatio idiomatum, quæ cernitur in incarnatione: quænam dicimus, ferrum esse ignem, & ignem esse ferrum: quemadmodum dicimus, Deum esse hominem, & hominem esse Deum.

Neque obstat, quòd Patres hac similitudine vtantur, enim non volunt ostendere hac similitudine communicationem idiomatum, nec totum incarnationis mysterium, sed vnã eius conditionem, quomodo videlicet per incarnationem nõ lædatur Diuinitas, & multum perficiatur humanitas. Vt enim ignis in ferro non nigrescit, nec frigescit, nec consumitur rubigine, ita, &c. Atque hæc de attributis in genere.

¶

CAPIT

CAPVT XI.

*Refellitur Vbiquitas humanitatis CHRISTI,
quia pugnat cum Scripturis.*

NUNC IN speciali de Vbiquitate disputandū est, vel potius ipsa Vbiquitas destruenda. PRIMO ergo ista Vbiquitas repugnat expressis Scripturis, quæ dicunt, Christum hominem ratione humanitatis alicubi non fuisse, & proinde non semper fuisse vbi- que. Ioan. II. *Lazarus mortuus est, & gaudeo propter vos, & credatis, quia non eram ibi.* Ioan. 6. *Cum vidisset turba, quia IESVS non esset ibi.* Matth. vlt. *Non est hic, sed surrexit.*

Sed ad hæc respondent, significari his testimoniis, Christum non fuisse vbi- que localiter, non autem non fuisse vbi- que diuino modo. At etiam in cœna corpus Christi non est localiter, & tamen quia reuera ibi est, nemo Lutheranorum auderet absolutè dicere, Corpus Christi non est hîc, id est, in cœna. Item, Deus non est in mundo localiter, & tamen non toleraretur, qui diceret; Deus non est in cœlo, nec in terra. Eodem igitur modo, si Christi humanitas verè est vbi- que, quocunque modo ibi sit, falsum erit absolutè quod Scripturæ dicunt; *Non est hic, Non eram ibi, &c.* Scriptura autem falsa esse non potest, igitur falsa est sententia aduersariorum. Præterea, anima Christi non erat in inferno localiter, sed spiritualiter, & tamen non semper ibi fuit; nam non est relicta in inferno, Actor. 2. ergo reuera non est vbi- que, non solum localiter, sed nec alio modo.

SECUNDO, repugnat illis Scripturis, quæ dicunt, Deū esse vbi- que; vt hoc modo illum discernant ab omnibus creaturis. Hierem. 23. *Cælum & terram ego impleo.* & alibi. Et Psal. 138. *Quò ibo à Spiritu tuo, & quo à facie tua fugiam?* Vnde Patres ex hoc Dei attributo probant, Spiritum sanctum esse verum Deum, non creaturam, quia scriptum est, Sapient. 1. *Spiritus Domini repleuit orbem terrarum.* Vide AMBROSIVM lib. 1. de Spiritu sancto, cap. 7. Hieronymum & Cassiodorum in Psalm. 138. Cyrillum lib. 7. de Trinitate. Basilium libro de Spiritu sancto, cap. 22. Didymum lib. 1. de Spiritu sancto. Fulgentium in libro ad Donatum, cap. 8. Vigiliū in disputa-
u 2 tione

tionem Athanasij, Arii, & Sabellij. Augustinum lib. 3. contra Maximinum, cap. 21.

Respondent, proprium esse Deo, esse ubique per se, tamen hoc idem conuenire Christi humanitati per accidens, ratione vnionis cum Deo. At hoc non satisfacit. Nam esse ubique per accidens, potest dupliciter intelligi. PRIMO, quod Christi humanitas verè non sit ubique, sed dicatur esse ubique, quia est coniuncta cum Verbo, quod est ubique. SECUNDO, quod reuera sit ubique, tamen hoc habeat non ex natura sua, sed per gratiam Dei, quæ est accidens respectu ipsius essentia humanæ.

Si PRIMO modo intelligant, nec propriè loquantur, nec habent quod intendunt. Non loquantur propriè, quia non potest absolutè dici tale, id quod non est ipsum tale, sed est coniunctum cum alio, quod est tale. Alioqui corpus esset dici spiritus, quia est coniunctum cum anima, quæ est spiritus, & oculus esset in calcaneis, quia est coniunctus cum anima, quæ est in calcaneis. Nec habent quod intendunt, nam ex vbiquitate volunt stabilire veram presentiam corporis CHRISTI in cæna, at ex ista vbiquitate accidens non sequitur, CHRISTI corpus esse in cæna reuera, sed tantum sequitur esse coniunctum cum Deitate, quæ est presentia in cæna.

Si SECUNDO modo accipiant, vt sine dubio accipiunt, tunc argumentum Patrum pro Spiritu sancto plane cadit. Nam Ariani dicunt, Spiritum sanctum esse quidem ubique, sed per accidens, & ideo non esse Deum verum, sed creaturam. Cùm ergo Patres rectè probârint ex vbiquitate Spiritum sanctum esse Deum; manifestè sequitur soli Deo conuenire verè esse ubique, nec id esse per gratiam communem ulli creaturæ.

DICES, nõne corpus Christi, vt est in tot locis sacramentaliter, posset etiam esse in toto mundo? nõne posset Deus totum mundum conuertere in panem, & panem in corpus suum? & tamen non propterea corpus Christi posset esse Deus.

RESPONDEO, potest quidem id fieri; sed hoc non est esse ubique, quo modo est Deus, & quo modo Brentiani intelligunt de corpore Christi. Nam Deus ita est in toto mundo,

ut non contineatur mundo, sed sit tantæ immensitatis, ut possit replere infinitos mundos, id quod nos corpori Christi, quod est finitum, minimè tribuimus. Deinde, quidquid sit de eo quod potest, aut non potest fieri, satis nobis est, re ipsa id non esse communicatum, nec communicandum ulli creaturæ, ut sit ubique, & ideo inde euidenter probari, Spiritum sanctum esse Deum.

TERTIO, repugnat Ubiquitas testimoniis, quibus Patres probant in Christo duas esse naturas. præcipuus enim locus est ille Ioan. 3. *Nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit de cælo, Filius hominis qui est in cælo.* Ex quo loco plurimi Patrû deducunt Christum esse Deum & hominem, quia quando erat corpore solùm in terra, dicebat tamen se esse in cælo, nimirum Deitate. Ita Augustinus, Chrysostrmus, Cyrillus, Theophylactus, Beda in eum locum. Item Nazianzenus epist. ad Chelidonium, & Hilarius lib. 10. de Trinitate, & alij.

At si vera sit Ubiquistarum sententia, hoc argumentum nihil concludit. nam dicerent Eurychiani ab Ubiquistis edocti, etiam carne tunc fuisse CHRISTVM in cælo, & in terra, & ubique.

Præterea probant Patres, Christum Deum esse & hominem, ex illis locis, ubi dicitur Christus iter fecisse, ac murâsse loca, nunc naui, nunc pedibus, nunc etiam a fello, cum tamè, ut Deus, ubique esset, & moueri non posset. Vide B. Ambrosium lib. 2. de fide, cap. 4. & Athanasium apud Vigilium in disputatione cum Ario.

At, secundum Ubiquistas, ista omnia nihil probant, nam si Christi caro ubique erat, certè non poterat moueri, nisi metaphoricè, sicut Deus dicitur aliquando descendere de cælo in terram, quia apparet hominibus, non ubi non erat, sed ubi non videbatur. nam moueri propriè de loco ad locum, est deserere vnum locum, & acquirere alium: qui autem est ubique, nec potest deserere vnum, nec acquirere alium. Nec valet quod dicunt, corpus Christi fuisse ubique inuisibiliter, sed visibiliter in certo loco, & hoc secundo modo potuisse moueri. Nam non potest esse in eodem loco visibiliter, & inuisibiliter simul, quia tunc bis esset in eodem loco. deinde nõne inuoluit contradictionem, rem eandem in eodem loco videri, & non videri?

Denique moueri propriè non potest intelligi sine non loci adeptione, igitur Christus si erat vbique, non poterat verè moueri, sed solùm apparenter. Et proinde, sicut ex motu Dei metaphorico non probatur, Deum esse creaturam, ita ex motu Christi, qui solùm metaphoricus esse potuit, non poterat rectè colligi, Christum esse hominem. Et constat ex respõsionibus aduersariorum, qui cum volunt obedi- dere, non pugnare cum Vbiquitate motum corporis Christi, probant, quia etiam de Deo dictum est, Gen. 11. *Descendamus & confundamus linguam eorum.* Et Gen. 19. *Descendam & videbo, &c.* Ita enim Brentius in libro de maiestate Christi hominis ratiocinatur. Fatentur igitur ipsi, non aliter posse moueri de loco ad locum Christi humanitatem, quàm possit moueri Deus.

CAPVT XII.

Refellitur Vbiquitas corporis CHRISTI, quia repugnat Symbolo Apostolico.

DEINDE pugnat Vbiquitas cum articulis Symboli de Christi Conceptione, Natiuitate, Mortu, Sepultura, Descensu ad inferos, Resurrectione, Ascensione, & Descensu ad iudicium.

AC PRIMVM cum CONCEPTIONE; nam fides habet, in foetus MARIAE vtero fuisse carnem CHRISTI. At secundum Vbiquitas mox à Conceptione fuit illa caro in vteris omnium mulierum, immò & virorum, & proinde illa laus communis est omnibus: *Beatus Venter, qui te portauit.* Luc. 11. Iras vides docet, Christi corpus post nonum mensem produsse in vtero in lucem, & sic verè esse natum. At secundum Vbiquitas, ante nonum mensem, immò primo die Conceptionis fuit extra vterum, & post decimum mensem adhuc erat in vtero, immò inde nunquam exiit.

DICENT, exisse, quia localiter erat in vtero, & non in vteris omnium: & postea fuit localiter extra vterum, & non in vteris omnium. AT CONTRA, quia istud esse localiter, nihil videtur esse aliud, quàm apparentia quædam, sicut cum Deus, qui est vbique, in certo loco apparet. Nam si verè ab ipsa Conceptione Christi

Si caro fuit præsens omni loco, non potuit verè aliquò proficisci, sed tantùm ostendi (vt supra diximus) vbi antea non videbatur. Natiuitas igitur non fuit vera, sed apparens, vt Manichæi dicebant.

Item fides requirit, vt in morte Christi corpus & anima separata fuerint, & corpus quidem in sepulcro iacuerit, anima ad infernum descenderit. At secundum Vbiquistas, in sepulcro etiam erat anima cum corpore, & in inferno erat caro cum anima.

Et ne multum laboremus in probando, auctores CONCORDIÆ in repetitione articali non dicunt, se credere, quòd post sepulturam CHRISTI tota persona Deus & homo descenderit ad inferos. At certè si homo ad inferos descendit, non sola anima descendit.

Item fides tradit, CHRISTI corpus post tres dies à morte rediisse ad vitã, & exisse de monumento clauso, & intrasse ad discipulos ianuis clausis, quæ notantur ab Euangelistis tanquam miracula. At secundum Vbiquistas, nunquam exiit Christus de sepulcro: nec intrauit ad discipulos, sed manifestauit solùm se extra sepulcrum, quamuis ibi manserit inuisibiliter; nec mirum villo modo fuit, quod scribit Ioannes de ingressu Christi ad discipulos ianuis clausis, quandoquidem non verè intrauit ianuis clausis, sed tantùm fecit se visibilem in loco, vbi erat inuisibiliter. & tamen BRENTIVS vrget hæc miracula contra Zuinglianos in libro de maiestate hominis Christi; & eadem afferuntur in libro Concordiæ, pag. 718.

Deniq; fides habet, Christum ascendisse in cœlum, & inde venturum ad iudicium: at secundum Vbiquistas, nec ascendit, nec descendit.

Respondent ad hoc de Ascensione, in articulo Symboli de Ascensione in cœlum, nomen cœli, accipi figuratè, non propriè, & solùm significare gloriam, regnum, & maiestatem Dei, non autem certum aliquem locum. Et probat id ILLYRICVS in lib. de Ascens. Christi. PRIMO, ex verbis Petri, Act. 3. *Quem oportet cœlum suscipere.* nam si sermo esset de loco, dictum esset, *Quem oportet cœlo recipi.*

SECUNDO probat ex ipso Symbolo, nam quid sit, *Ascendit in cœlum*, explicatur per verba sequentia (*sedet ad dexteram Patris*) hæc autem sunt metaphorica verba. Nec enim

Pater habet propriè dexteram, aut sinistram, igitur etiam ascensio in cœlum metaphoricè accipi debet.

TERTIO, si Christus verè ascendisset in cœlum hoc corporeum, debuisset permittere, immò imperare discipulis, ut viderent quomodo ipse ascenderet vsque ad summum cœlum, & ascendendo perfringeret stellas & globos illos celestes, ut id testari possent toti mundo: quod tamen non factum. Et addit, more suo, umbras verberans, & tamen triumphans; *Profectò ista est planè inuisita demonstratio contra istorum localitatem Christi in cœlo inclusi.*

BRENTIUS autem in libro de duabus naturis Christi, de ascensione, idem probat. PRIMO, quia Christus dicitur supra omnes cœlos ascendisse. Ephes. 4. *Ascendit super omnes cœlos.* Hebr. 4. *Penetrauit cœlos:* Non ergo, inquit Brentius, hæsit in aliquo. Hebr. 7. *Excelsior cœlis factus.* Non est ergo Christus in cœlo ut in loco.

SECUNDO, quia si esset in cœlo corporeo, deberet esse in polo antarctico. Nam debet esse in loco quieto, alioquin valde malè se haberet in illa perpetua agitatione, soli autem poli sunt immobiles, ergo debet esse in altero polo, & in puncto consistere: polus autem Antarcticus est superior secundum Aristotelem, & arcticus est inferior; igitur in antarctico polo Christus locandus est. Et confirmat, quia si in cœlo corporeo esset, quò se reciperet, quando cœlum destruetur? Ita nimirum filios tenebrarum iuvat ludere, & iocari de mysteriis Christi.

TERTIO, probat in alio libro de Maiestate Christi, quia Christus ascendit in cœlum illud ex quo descendit. *Nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo, & factus est inferior.* descendit de cœlo corporeo, igitur nec ascendit in cœlum corporeum: sed sicut metaphoricè dicitur descendisse, quando *exinanivit semetipsum;* ita metaphoricè dicitur ascendisse, quando *Deus exaltavit illum, & dedit illi nomen, quod est super omne nomen.*

At Catholici credunt, Christum in verum cœlum corporeum ascendisse, siue maneat intra ipsum cœlum, ut vident sentire S. AUGUSTINUS epistola quinquagesima septima ad Dardanum, ubi dicit in fine epistolæ, Christum esse visum ut Deum, & in aliqua parte cœli propter veri corporis

dum; siue maneat supra, & extra omnes cœlos, ita vt pedibus tangat conuexum summi cœli, vt vult beatus Thomas in 3. part. quæst. 57. artic. 4. Ista enim non sunt certa, nec necessariò cognoscenda. immò etiam monet Augustinus de Fide & Symbolo, cap. 6. curiosissimū esse & superuacaneum id quærere.

Illud est certum, Christi corpus nunc esse visibile & palpabile, & tantum spacium occupare, quanta est moles corporis, & esse in cœlo isto corporeo, siue sit intus, vt aliquis dicitur esse in domo, siue supra, vt aliquis dicitur esse in tecto. Et probatur PRIMÒ, quia Christus ad illud cœlum ascendit, vbi est sedes Dei, illud autem cœlum corporeum est, vt patet ex Psalm. 113. *Cœlum cœli Domino, terram autem dedit filius hominum.* vbi cùm opponatur cœlum terræ, & terra propriè accipiatur ista corporea quam calcamus, certè & cœlum propriè accipi debet. Isaia 66. *Cœlum mihi sedes, terra autem scabellum pedum meorum.* Itē Matth. 5. *Nolite iurare per cœlum, quia thronus Dei est, neque per terram, quia scabellum est pedum eius.* Et cap. 6. *Pater noster qui es in cœlis.* Et infra: *Fiat voluntas tua sicut in cœlo, & in terra.* Vides vbi cœlum dicitur sedes Dei, semper opponi terræ, quam nos habitamus. Quæ anthiteſis apertissimè docet, cœlum istud corporeum, quod supra nos cernimus, sedem esse Dei, ac proinde ad hoc cœlum Christum ascendisse.

SECUNDO, idem probatur ex historia ascensionis, quæ ita describitur in Scripturis, vt non possit vllò modo per tropos euerti, nisi quis planè impudens esse velit. Act. 1. *Videntibus illis, inquit Lucas, eleuatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum.* Huc vsque non est locus tropis. nam Apostoli viderunt eum, euntem vsque ad nubes, quæ autem videntur corporea sunt, nisi fortè præstigiatores faciãt Christum. Quod autem terminus ac finis illius veri motus non esset nubes, patet Luc. 24. *Et factum est, inquit, dum benediceret illis, recessit ab eis, & ferebatur in cœlum.* Christum autem verè eò peruenisse, quò ibat, testatur Marcus cap. 16. *Et Dominus quidem, inquit, Iesus, postquam locutus est eis, assumptus est in cœlum, & sedet à dextris Dei.* Itaq; narrat Euangelistæ initium, progressum, & finem ascensionis. Initium autem fuit verum ac proprium non metaphoricum, non

phantasticum, igitur & progressus & finis vera, ac propria fuerunt; verè igitur ac proprie Christus ascendit in cælum.

TERTIO, id probatur ex descensu de cælo ad iudicium; nam ad iudicium de eo cælo descendet, ad quod ascendit, ut habetur Act. 1. *Ita Veniet, sicut vidistis eum euntem in cælum.* Matth. 24. *Tunc apparebit signum Filij hominis in cælo.* 1. Thess. 4. *Ipsè Dominus in iussu, & in voce Archàngeli, & in tuba descendet de cælo.* 2. Thessal. 1. *In revelatione Domini de cælo.* At certum est, Dominum non descensurum de cælo metaphoricè, ita ut descendere de cælo sit relinquere Gloriam, Regnum, & Maiestatem, quin potius tùm maxime apparebit in maiestate & potestate magna, igitur cælum vnde descendet, non est Regnum & Maiestas, sed locus quem, ergo ad locum etiam quendam ascendit.

QUARTO, probatur ex loco Sæctorum. Nam ibi est homo Christus, ubi sunt, & erunt sancti homines, Ioan. 14. *In domo Patris meæ mansiones multe sunt, si quo minus dixisset vobis, quia vado parare vobis locum, & si abiero, & paravero vobis locum, iterum veniam, & accipiam vos ad meum, & ibi sum ego, & vos sitis.* At Sancti non erunt ubique in certo loco; & si in certo loco, certè in nobilissimo, illud in cælo, ergo & Christus homo in eo loco est, & erit.

Denique hæc est sententia omnium Sæctorum, & patet apud AUGUSTINI epist. 57. ad Dardanum, ubi eum docet, ut recolat Symbolum, & simpliciter credat, Christum hominem post resurrectionem veram verè ascendisse in cælum, atque ibi in certo loco nunc esse. Et libro de Fide & Symbolo, cap. 6. scribit, licet Ethnici mirentur, quomodo corpus Christi in cælo esse possit, tamen verè ita credendum esse, quod idem docet in libro de agone Christiano, cap. 25. *Ne rationes in contrarium aliquid probant.*

Ad PRIMAM ILLYRICI dico, sententiam Peritè minime esse ambigam tam Græcè, quàm Latinè, sed quocunque modo exponatur, non sequi quod ipse vult; nam legamus, *Quem oportet cælum suscipere*, ut sensus sit, *Oportet ut cælum suscipiat Christum, ut locus locatum, tunc sententia est pro nobis.* Si verò sensus sit; *Oportet ut Christus suscipiat cælum, tunc etiam non erit contra nos.* Nam ut Christus suscipiat cælum, non est necesse ut Christus suscipiat

fusus per totum cœlū, sed satis est, vt sit in aliqua parte cœli, sicut dicitur Rex suscipere regnum, vel palatium regale, vel thronum regium, quando incipit esse in regno, vel palatio, vel throno, etiamsi non sit præsens reipsa toti regno, vel throno, vel palatio. PRIMAM tamen explicatio est magis cōueniens textui; nam dicitur; *Quem oportet cælum suscipere* &sq; ad tempora restitutionis omnium, vbi non indicatur acceptio possessionis regni, quæ in momento fit, sed mansio in loco, quæ longo tempore durat, & hoc modo exponit Oecumenius. Est etiã conformior aliis locis, quæ dicunt, Christum assumptum, vel eleuatum in cœlum, Marci ult. & Act. I. & profectum in cœlum, I. Pet. 3.

Ad SECUNDAM rationem, nego idem esse, ascendere in cœlum, & sedere ad dexteram Dei; nam in Symbolo non debet aliquid repeti, cùm sit breuissimum compendium. Quid autem sit sedere ad dexteram Dei, dicemus postea.

Ad TERTIAM dico, non fuisse opus, vt Apostoli viderēt Christum penetrantem omnes cœlos; nam si non habemus eorum testimonium de hac re, habemus testimonium Angelorum, qui Act. I. apertè indicârunt Iesum assumptum in cœlum, & eadem forma descensurum ad iudicium; immò conuenientius fuit, vt non viderent finem ascensionis illius, tum ne putarent esse illusionem, quãdoquidem naturaliter non potest eò pertingere visus humanus, tum vt fides etiam in ipsis locum haberet, sicut etiam non viderunt Christum incarnati, nasci, resurgere, immò nec mori, excepto Ioanne, & tamen futuri erant prædicatores, & testes primi & præcipui, omnium mysteriorum fidei Christianæ.

Ad PRIMAM Brentij dico, inde probari sententiam sancti Thomæ, videlicet, quòd Christi corpus sit supra conuexum vltimum cœli, non autem quòd nusquam sit persona conspicua. Quamquam nec sententia sancti Thomæ planè conuincitur ex illis locis, responderi enim potest, ascendisse Christum super omnes cœlos, & excelsores cœli factum, & penetrâsse omnes cœlos, quia est in parte suprema vltimi cœli, atque ita habet sub pedibus summum cœlum pro maxima parte. Immo locus Hebr. 4. fauet sententiæ Augustini, nam Paulus Hebr. 4. alludit ad Pōtificem Aarōnicum, qui penetrabat singulis annis vsque ad interiora velami-

velami-

velaminis, & ipsa Sancta sanctorum, sed non ultra illa progrediebatur. Ita ergo & Dominus, ut cœlestis Pontifex, penetrauit vsq; ad intimum recessum summi cœli, sed non ultra progressus est, nec extra ipsum cœlum mansit.

Ad SECUNDAM dico, illa esse verba otiosa Brentij, nec ullam blasphemam, cum in iocum conuertat mysteria diuina. Sed ne & ipsi ioci noceant, respondemus, Christi corpus non redigi ad angustias poli antarctici; sed esse in qua parte voluerit, nec periculum esse agitationis, cum cœlum empirium quietum ponatur ab omnibus; nec illud sit periturum, licet inferiores cœli sint aliquo modo immutandi. Sed hæc omnia superant modum intelligentiæ huius vitæ. Sicut enim Augustino, lib. vlt. ciuit. Dei, cap. vlt. scire, in cœlo habituros corpora gloriosa statum & motum prout voluerint, sed omnino decentem.

Ad TERTIAM dico, Christum ascendisse in cœlum, ex quo descendit. Porro autem ex vero cœlo descendisse, licet metaphoricus fuerit ipse descensus, nec tamẽ inde sequentium ascensum debere exponi metaphoricè, si descensus sit metaphoricus; nam descensus fuit Verbi increati spiritualis, & immensi, ascensus fuit carnis corporeæ creatæ & finitæ.

CAPVT XIII.

Refellitur Vbiquitas, quia repugnat presentia corporis Domini in Eucharistia.

TERTIO PVGNAT Vbiquitas cum ipso Sacramento Eucharistiæ, pro quo stabiliendo est cogitata. Nam si caro Christi est vbique, cerere non egemus Eucharistia; & frustra imus ad templum frustra recitamus verba cœnæ, frustra paramur ad illam nam, cum domi habeamus in pane, & vino, & aliis omnibus cibis, corpus Christi.

LUTHERVS in libro, quod verba Christi, *Hoc est corpus meum*, adhuc firma stent, obiicit sibi hoc argumentum, his verbis: *Si corpus Christi est in omnibus locis, agedum deuorabo, & belluabor ipsum in omnibus hospitibus, et in omnibus forcellis, poculis, cantharis.* Respondet autem sic: *Audi tu potes, cum*

canis fanaticæ, aut quisquis fueris insulse asine, etiam si corpus Christi sit in omnibus locis, non tamen tu statim ipsum vel deuorabis, vel helluaberis. Et infra: Ablego te in haram tuam porcorum, vel in tuum sterquilinum. Summa responsionis est, licet sit ubique, non tamen posse ubique capi. Et ponit exemplum de radiis Solis, qui nos undique attingunt, & tamen si quis velit illos includere in cistam, & secum ferre, non poterit.

At hæc solutio nihil valet, nam si corpus Christi verè est ubique, non potest separari ab vlla re, & proinde est impossibile, vt habeam panem in mensa, vel in manu, vel in ore, vel in stomacho, & non habeam ibidem corpus Christi. Nec similitudo radiorum valet, quia radij non modò nō sunt ubique, sed nec penetrare possunt corpora non transparentia.

IOANNES Brentius in libro de duabus naturis, & Ascensione Christi respondet paulò aliter, vel potiùs explicat sententiam Lutheri. Dicit enim corpus Christi ubique esse personaliter, sed in cœna esse etiam definitiuè, id est, ex definitione, & decreto Dei per consecrationem, qui modus essendi addit solùm efficaciam, nam in Eucharistia sumitur efficaciter, & nusquam alibi.

Hæc solutio apertè includit Calvinismum; nam Brëtius cogitur dicere, nihil sumi in cœna, quod non habeatur extra cœnam, nisi efficaciam corporis Christi, & proinde in cœna non sumi reuera corpus Christi, sed solùm quandam energiã eius. Et licet Brentius id non diceret, tamen sequitur euidenter ex Vbiquitate. Nam sicut, quia Deus est ubique, nō potest moueri, nec per se, nec per accidens, & ideo nemo comedens panem, dici potest verè comedere Deum, licet in pane sit Deus; nam panem verè comedo, quia panis verè transit de manu ad os, de ore ad stomachum. at Deus non transit, quia simul est in manu, in ore, in stomacho, & ubique. Ita etiam si Christi corpus est ubique, non potest verè cum pane comedi, quia non potest verè transire cum pane de manu ad os, de ore ad stomachum, quia non potest moueri, cum sit ubique, ergo solum in cœna Christi corpus sit præsens, & manducatur per energiã, & non per realem sumptionem.

Vides quomodo Lutherani & Brentiani, dum Calvinistas oppugnant, illis fauent, & tamen Brentius in suo Testamento

mento

mento execratur Sacramentarios, nec patitur illum locum
eis in Ecclesia dari.

CAPVT XIV.

Refellitur Vbiquitas testimonis Patrum.

RIGNAT Vltimo Vbiquitas cum omnibus Patribus. S. AMBROSIVS lib. 2. de fide, cap. 4. Neg enim, inquit, Deus de loco ad locum transit, & ubiq; semper est; Et homo est qui vadit, ipse qui venit, deniq; & alibi dicit; Surgite eamus. In eo ergo vadit & venit, quod est commune nobiscum. CYRILLVS Hierosolimitanus catech. 14. in fine: Non enim, inquit, quia nunc adest in carne, ex eo putes quod spiritu medio hinc ad aliud locum diens qua de illo dicuntur, & videns qua tu cogitas, & transans renes & corda. CHRYSOSTOMVS in illud loquitur, sed à summa substantia seipsum denominat. RUFINVS Symbolum: Ascendit ergo, inquit, ad cælum, non ubi Verbum Deus antè non fuerat, quippe qui erat semper in cælis, sed ubi Verbum caro factum, antè non sederat.

AVGVSTINVS Tract. 78. in Ioannem: Sed à quo ibat, inquit, homo abscedebat, Deus non recedebat, & ita Christus homo & Deus. Ergo & ibat per id quod homo erat, manebat per id quod Deus erat. Ibat per id quod homo erat, manebat per id quod ubique erat. Et epist. 57. ad Romanos: Non est autem consequens, inquit, ut quia in cælis est, ita sit ubique sicut Deus; nam & de nobis & de ceteris scriptura dicit, quod in illo vivimus, movemur, & sumus, sicut in Deo, sicut ille, ubique sumus, sed aliter homo ille in Deo, sicut in generali modo. Vna enim persona Deus & homo est, & ubique & unus Christus Iesus, ubique per id quod Deus est, & in cælis autem per id quod homo.

CYRILLVS Alexandrinus lib. II. in Ioan. cap. 2. inquit, discipuli absentia Christi, sicut hominis discipuli enim ubiq; est) multorum eis incommodorum causam pararam, cum non adesset, qui eos posset ab omnibus malis erant, sed oportebat non solum in carne Christi, sed etiam in Deo

ratem respicere, quæ quamuis oculis non cernitur, adest tamen semper summa cum potestate, nec quidquam est quod prohibere possit, quin omnia repleat, & quod velit peragat. Non enim loco aut dimensionibus circumscriptibilis natura diuina est: quare cum Deus et homo Christus Verè sit, oportuit intellexisse ineffabili Dei potestate & nã cum eis semper futurum, etiamsi carne abesset.

THEODORETUS Dialogo 2. Igitur, inquit, corpus Dominicum surrexit quidẽ à corruptione & interitu alienum, & impassibile, & immortale, & diuina gloria glorificatum, & à celestibus potestatibus: corpus tamen est, et habet quam prius habuit circumscriptionem. Et Dialogo 3. Atqui post resurrectionem, inquit, visum est circumscriptum, & habens manus & pedes, & alias corporis partes, & tãgi poterat, & sub aspectum cadebat, & vulneraq; & cicatrices habebat sicut ante resurrectionem. Duorum ergo alterum dicere necesse est, vel diuina etiam natura esse has partes tributas, siquidẽ corpus in diuinitatis naturam conuersum has partes habuit, vel fateri corpus mansisse in sua natura finibus.

LEO serm. 2. de Ascensione: Ineffabili, inquit, modo per ascensionem cepit esse diuinitate presentior, qui factus est humanitate longinquior. GREGORIUS homil. 29. quæ est de Ascensione: Illo reuertebatur, inquit, vbi erat, & inde redibat, vbi remanebat, quia cum per humanitatem ascenderet in cælum, per diuinitatem suam & terram pariter continebat, & cælum.

VIGILIVS li. 1. contra Eutychetem: Sed & nobiscum est, inquit, & non est nobiscum, quia quos reliquit, & à quibus discessit humanitate sua, non reliquit, neq; deseruit diuinitate sua. Per formã enim serui, quam abstulit nobis in cælum, absens est nobis: per formam Dei, qua à nobis non recessit, presens est nobis. Et lib. 4. Deinde, inquit, si Verbi et carnis natura est, quomodo cum Verbum vbiq; sit, vbiq; non inueniatur & caro: namq; quando in terra fuit, non erat vtiq; in cælo, et nunc quia in cælo est, non est vtiq; in terra.

FVLGENTIVS lib. 2. ad Trasimundum cap. 17. Vnus, inquit, idemq; secundum humanam substantiam absens cælo cum esset in terra, & derelinquens terram cum ascendisset in cælum; secundum diuinam Verò immensamq; substantiam, nec

nec

*nec cælum dimittens cùm de cælo descendit, nec terram des-
cendens cùm ascendit in cælum.*

Ad hæc testimonia respondet KEMNITIVS lib. de duabus naturis cap. 30. & multa dicit. PRIMO, veteres loqui contra Manichæos, & Eutyrianos, qui Christi humanitatem volebant conuersam esse in immensam, & illocalem diuinitatem. SECUNDO, voluisse Patres dicere, Christi humanitatem non esse vbiq̄ue secundum naturales suas proprietates. TERTIO, Patres velle Christi humanitatem secundum visibilem formam non esse vbiq̄ue diffusam, nec localiter, circumscriptiuè, & sensibilibiter nunc esse in terris.

At leuia sunt hæc omnia. Nam quod ad PRIMAM solutionem attinet, verum quidem est Patres loqui contra Eutyrianos, sed eos hoc argumento refellunt, quia cum Christus caro non sit vbiq̄ue, sicut diuinitas, necessariò distinctæ naturæ esse debent. qui ergo negant Patrum fundamentum, atque asserunt Christi carnem esse vbiq̄ue, aperte Patribus repugnant, & proinde à Patribus refelluntur.

SECUNDA item solutio nimis est debilis. Nam Patres non disputant de proprietatibus naturalibus carnis, sed simpliciter negant illam esse vbiq̄ue. Immo Augustinus in epistola ad Dardanum ex professo tractat de eo quod conuenit carni non ex se, sed ex vnione cum verbo, & clarissimè declarat, non esse consequens, vt si verbum est vbiq̄ue, etiam caro illi vnita vbiq̄ue sit.

TERTIA quoque solutio non est solida, tum quia non poterat dubitare, an Christi caro visibiliter vbiq̄ue esset diffusa, tum quia etiam Patres non opponunt carnem visibilem carni inuisibili, sed carnem Deitati, & dicunt Christum secundum Deitatem vbiq̄ue esse, secundum carnem non vbiq̄ue.

CAPVT XV.

Soluitur argumentum hereticorum.

ED iam soluenda sunt argumenta aduersarij quæ partim à Scripturis, partim à testimonijs Patrum, & Scholasticorum depromuntur.

PRIMUM argumentum & præcipuum hæ-

munt ex dextera Dei; nam Christus ut homo exaltatus est ad dexteram Dei Patris Matth. 26. Act. 2. Ephes. 1. Coloss. 3. 1. Petr. 3. Hebr. 1. & alibi. at dextera Dei est ubique. non enim est dextera corporalis, quæ certo in loco statui possit: igitur Christus, ut homo, non est in certo aliquo loco, sed ubique.

RESPONDEO, & dico tria. PRIMO, si esse in dextera Dei accipiatur crasso modo, ut accipit Lutherus in libro, quod verba Domini, *Hoc est corpus meum*, adhuc firma stent, ubi probat Christi carnem esse ubique, quia est in dextera Dei; & non in minimo digito, aut ungue illius dexterae: dico, consequentiam nullam esse. Nam etiam dicuntur esse *animæ iustorum in manu Dei*, Sapient. 3. & sine dubio non sunt in extremo digito, aut ungue illius manus, sed in tota manu. Et pari ratione manus Dei est ubique, & tamen non propterea animæ iustorum sunt ubique, cuius ratio est, quia manus Domini non est ubique per extensionem, quasi partem habeat hic, & partem ibi, sed tota est hic, & tota ibi.

SECUNDO dico, per dexteram Dei à multis intelligi beatitudinem æternam, non autem maiestatem, aut potentiam diuinam. Ita explicat Hieronymus in cap. 1. ad Ephes. & Augustinus libro de fide & symbolo cap. 7. & libro de agone Christiano cap. 26. qui non solum Christum vult sedere à dextris Dei, sed etiam omnes electos sessuros à dextris Dei, iuxta illud Ephes. 2. *Consedere nos fecit in caelestibus in Christo*. Et Matth. 25. dicuntur oves futurae à dextris.

Et potest confirmari hæc sententia ex eo quod apud antiquos sedere à dextris erat minus honorificum, quam sedere à sinistris, ut obseruat & probat multis testimoniis Antonius Nebrissensis in explicatione quinquaginta locorum Scripturae. Unde etiam in sigillis plumbeis Pontificum, & in multis antiquis picturis Petrus ponitur à sinistris, cum tamē constet Petro semper delatum primum locum fuisse.

Si igitur Christus ut minor & inferior à dextris sedet, non ergo illa sessio debet referri ad maiestatem diuinam, in qua Filius Patri est æqualis, sed ad humanam gloriam & beatitudinem, quæ conuenit Christo, ut minor est Patre. & secundum hanc expositionem argumentum hæreticorum nihil valet.

x Nam

Nam esse hoc modo à dextris Dei, non requirit Ubiquitatem, sed solam beatitudinem, quam habere potest etiam qui in minimo angulo mundi tantum haerere.

TERTIO dico, probabilius esse per dexteram Dei ad quam Christus sedet, intelligi debere gloriam, potentiam, & maiestatem diuinam, ita ut sensus sit illius articuli, Christus sedet à dextris Patris, id est, pari potentia, & honore, gnat, iudicat & gubernat omnia cum ipso Patre: ita ut dextera sumatur simpliciter pro latere, id est, pro loco æquum, non superiore, vel inferiore: nam in Psalm. 109. Sicut dicitur Filius à dextris Patris, ita dicitur postea Pater à dextris Filij *Dominus à dextris tuis confregit in die ira sua Reges.* Ex quo patet dexteram significare æqualitatem.

Præterea ita exponunt ferè omnes Patres. ATHANASIUS serm. 2. contra Arianos. BASILIUS libro de Spiritu sancto, cap. 6. CYRILLUS Hierosolymitanus catechesi 14. CYRILLUS Alexandrinus lib. 12. thesauri, cap. 7. DAMASCENUS lib. 4. cap. 1. serm. 1. & 2. de Ascensione. DENIQ; CHEYFOSTOMUS, Theodoretus, Theophylactus, Oecumenius in cap. 1. ad Hebr. & primum ad Ephes. AMBROSIVS lib. 2. de fide, cap. 4. & in cap. 1. ad Ephes. & alij.

Deinde idem indicant ipsæ Scripturæ. Nam Matth. 23. Christus attulit locum Psalm. 109. *Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis:* ad probandam diuinitatem suam, & cum Patre veram æqualitatem. Et hoc ipsum testimonium Psalmi à Paulo affertur ad probandam Christi diuinitatem, cum ait Hebr. 1. *Sedet ad dexteram maiestatis in excelsis, tanto melior Angelis effectus, quanto differentius præ illis: quoniam hereditauit: cui enim Angelorum dixit aliquando, sede à dextris meis?*

Nec etiam conuincit contra hanc sententiam illud quod affert Augustinus ex cap. 2. ad Ephes. *Confedere nos fecit, Non enim sensus est, omnes nos esse sessuros ad dexteram Dei in propriis personis, sed in Christo, ut Paulus dicit, Quia enim eiusdem speciei, & naturæ sumus cum illo homine, qui est in dextera Dei, omnes dicimur per illum sedere in dextera Dei. Alioquin enim tota Scriptura tribuit Christo soli, sedere ad dexteram Patris.*

Et secundum hanc expositionem argumentum hæreticorum

eorum aliquid videtur valere. Nam ista sessio ad dexteram Patris, quæ significat potentiam & maiestatem, data est humanitati Christi, ut patet Act. 2. *Dextera igitur Dei exaltatus, &c.* Et Ephes. 1. *Sedere eum fecit ad dexteram suam.* Non enim conuenit Deitati exaltari, & constitui ad dexteram. RUFFINVS etiam in explicatione Symboli dicit id datum humanitati, ut eueheretur ad dexteram Dei, & B. LEO serm. 1. & 2. de Ascensione Christi dicit, ipsam humanitatem euectam esse ad thronum Patris, & ad consortium gloriæ ipsius. THEODORVS quoque in Psal. 109. & in primum caput ad Hebræos dicit, illud; *Sede à dextris meis*, dictum esse humanitati, nam Verbum non egebat Patris iussione ad sedendum.

Quæ cum ita sint, videtur iam negari non posse, quin ipsa humanitas sit prædita maiestate diuina, & proinde sit etiam vbique. RESPONDEO, datam esse humanitati istam sessionem, sed datam non ipsi in se, sed in supposito. Non enim factum est, ut humanitas in seipsa sedeat ad dexteram Dei, sed ut sit humanitas illius personæ, quæ sedet ad dexteram Dei: sicut non factum est per incarnationem, ut humanitas sit Deus, sed ut sit humanitas Dei, & proinde in concreto dici possit, iste homo est Deus, & sedet ad dexteram Patris. & apposita est similitudo de purpura Regis. Cum enim Rex induit purpuram, & sedet in solio suo, euehit purpuram ad illud solium, non sic ut purpura dicatur sedere aut regnare, sed ut dicatur vestis sedentis aut regnantis, & etiam, ut dicatur purpuratus Rex sedere aut regnare. Tametsi autem hoc factum sit in ipsa incarnatione, tamen dicitur Christus sedisse à dextris Dei post ascensionem, quia tunc primum perfecte innotuit gloria, & maiestas huius hominis, ut dicitur Philip. 2.

Quod autem res ita se habeat, facile probari potest. Siquidem per dexteram secundum hanc explicationem intelligitur æqualitas honoris, & potestatis: humanitas autem nec est, nec esse potest æqualis Deo. Nam cum Dominus Ioan. 14. dicit: *Pater maior me est*, sine dubio intelligit ratione humanitatis. & 1. Cor. 15. Apostolus scribit, etiam post diem iudicij fore Filium subiectum ei, *qui subiecit illi omnia.* Quæ etiam subiectio non potest, ut supra docuimus, rectè intelligi, nisi ratione humanitatis.

Denique si humanitas est creatura, nonne contradictionem inuoluit, ut sit, vel esse dicatur æqualis creatori? Sed respondent humanitatem Christi non esse æqualem omnino Deo, & tamen sedere à dextris eius. Nam habet eundem ipsam potentiam, & maiestatem Dei, quod est sedere ad dexteram Dei: & tamen quia id non habet à seipsa, sicut habet Deus, sed habet à Deo, propterea non potest omnibus modis æquari Deo.

At hoc non difficulter refellitur. Nam habere ab alio, non facit inæqualitatem; nam Filius Dei habet à Patre omnia, & tamen est illi verè & propriè æqualis. **RESPONDENT**, Filium habere naturaliter humanitatem habere per gratiam. **CONTRA**. Nam habere per gratiam, non est habere illam ipsam maiestatem, sed quandam eius participationem, quæ non sufficit ad constituendam sessionem, de qua loquimur.

Denique vel est humanitas verè æqualis Deo, vel non est: si est, ergo falsum est illud, *Pater maior me est*, & illud, *Filius subiectus erit ei, qui subiecit sibi omnia*: si non est, igitur non sedet Christi humanitas à dextris Dei hoc tertio modo, sed solum secundo modo; ex quo non colligitur Vbiq̄, ut paulò antè demonstraui.

CAPVT XVI.

Soluuntur aliæ obiectiones ex Verbo Dei petite.

» **S**ECUNDVM argumentum sumunt ex doctis
 » locis, nam in epistola ad Philipp. cap. 2. legitur
 » Christum esse in gloria Dei Patris. Quæ hanc
 » tem gloria Dei Patris describitur, Isa. 40. vlti-
 » citur de Deo: *Qui terram pugillo continet, & mensuratur
 » lum palmo. Et 2. Paralip. 2. Cælum, & cæli calorum mensuratur
 » pere non possunt. Et Hierem. 23. Cælum & terram mensuratur
 » pleo. Igitur Iesus Christus terram pugillo continet, & cælum
 » lum palmo metitur, & cælum ac terram implet. id est
 » est esse vbiq̄.*

RESPONDEO ut suprà, datam esse gloriam Dei Patri humanitati Christi, non in ipsa, sed in supposito, id est per gratiam vnionis accepisse Christi humanitatem et esse.

rura Filij Dei, & proinde illum hominem Christum esse in gloria Patris, & terram pugillo continere, & cœlum, ac terram implere.

TERTIVM argumentum Matth. II. *Omnia mihi tradita sunt à Patre meo*, Et Matthæi ultimo: *Data est mihi omnis potestas in cœlo, & in terra*: Quo loco omnis potestas, notat omnipotentiam: in cœlo & in terra, omnipræsentiam; proinde Christus verè præsens omnia gubernat.

Addunt Brentius & Kemnitius illud Psal. 8. *Omnia subieci sub pedibus eius*. Et illud Ioan. 13. *Omnia dedit ei Pater in manus*. Inde verò acutè concludunt, ergo Christus vt homo, pedibus, & manibus omnia contingit. Ac ne fortè respondeatur, omnipotentiam, & omnipræsentiam, vt res infinitas, non posse communicari creaturæ finitæ; addunt secundo, Christo *datam esse potestatem in terra dimittendi peccata*. Matth. 9. quæ tamen est infinita potestas. nam quis potest dimittere peccata nisi solus Deus?

RESPONDEO, priora duo loca posse intelligi dupliciter. PRIMO, de potèntia diuina quam accepit Filius Dei à Patre per æternam generationem, & tunc non sunt hæc loca ad propositum. SECUNDO, de potentia diuina, quam accepit natura humana per vnionem hypostaticam, & tunc eadè est responsio quæ ad superiora argumèta. TERTIO, potest locus posterior intelligi de potèntia collata Christi humanitati in omnes creaturas, quæ tamen nec est absolutè omnipotentia, nec requirit omnipræsentiam. Nam solùm illis verbis significatur, omnibus creaturis Christi humanitatè præesse, & ius habere in omnes. ex quo non sequitur, quod possit quidquid Deus potest, vel quod sit vbique. cure enim non possit ius habere in rem absentem? nõnne apud homines id ordinariè cernimus, vt Rex in vniuersum suum regnum ius habeat, & tamen non occupet præsentia sua, nisi exiguum angulum domus, vel cubiculi vnus?

Ad PRIMAM confirmationem respondeo, mirã esse istorum peruersitatem, & impudentiam, qui tropos inueniunt, vbi minimè oportet; & vbi oportet, nolunt admittere. quid enim notius & vsitatus quàm per manus intelligere potestatem? Quid enim aliud significat illud Psalmi 94. *In manus eius sunt omnes fines terra?* Et illud Ioann. 10. *Et non rapiet*

quisquisquam de manu mea? Quid item notius & vtriusque, quam describere per subiectionem sub pedibus, attributionem dominij? Adde, quod verba Psal. 8. etiam intelliguntur præcipue de Christo. tamen possunt intelligi etiam de prima creatione hominis, quæ describitur in Genesi, & tamen constat non tetigisse Adamum pedibus totum mundum, licet de ipso dictum sit: *Omnia subiecisti sub pedibus eius*, nisi fortè ad fabulas Iudaicas conuertamur. Scribit enim R. Salomon in cap. 4. Deuteronomij, Adamum tanta proceritatis fuisse, ut capite cælum attingeret.

Ad ALTERAM confirmationem respondeo, si eo cõcederet aliquid, posse inde colligi etiam ceteros homines esse vbiq̃ue. Nam Ioan. 20. Christus dedit potestatem discipulis remittendi peccata. Ac proinde, si qui potest remittere peccata quouis modo, is potest esse vbiq̃ue: certè Apostoli, eorumque successores, vbiq̃ue esse potuissent. Dicuntur remittere peccata propria auctoritate, esse infinite virtutis, remittere autem ut instrumentum alterius, non requirere infinitam virtutem, ut notum est. Iam ergo Christus, ut Deus, remittebat peccata propria auctoritate; idem verò ut homo, remittebat ut instrumentum diuinitatis.

QUARTVM argumentum Matth. 18. *Vbi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum*, Et Matth. 28. *Ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi*.

RESPONDEO, hæc dici de Christo, quatenus adest sine peccato gratiam, & auxilium, ad quod non requiritur præsentia corporalis, ut patet. Nam hoc modo, quo Christus adest congregatis in nomine suo, certè non adest congregatis in nomine aliorum Deorum: quare ex his locis non modò non colligitur, eum esse vbiq̃ue, sed colligitur non esse vbiq̃ue.

QVINTVM argumentum Ioan. 5. *Filius quos vult viuificat*. Item: *Pater non iudicat quenquam, sed omne iudicium dedit Filio, ut omnes honorificent Filium, sicut honorificaverunt Patrem*. Ex his enim habemus, Christo collata esse tria idiomata, nimirum potestatem iudicandi; virtutem viuificandi; & maiestatem summo honore dignam. Eadem ratio est de omnibus aliis idiomatibus, ergo omnia alia loca ei tributa; ac proinde omnipotentia, & omnipræsentia. Et ne respondeatur, hæc data esse Filio, ut Deus est, additur etiam

dem: *Potestatem dedit ei iudicium facere, quia Filius hominis est.* Et confirmat BRENTIVS ex Cyrillo libro de incarnatione, cap. 7. & 28. vbi dicit, Verbum communicasse carni suæ maiestatis operationes: & similia habet Leo epistola 83. ad Monachos Palæstinæ.

RESPONDEO, tribus modis eum locum posse intelligi. PRIMO, vt omnia quæ hîc dicuntur data Christo à Patre, intelliguntur data ipsi Verbo per æternam generationem. Sic enim intelligit Chrysostomus in hunc locum, qui illud; *Quia Filius hominis est,* dicit debere coniungi cum sequentibus, non cum præcedentibus, ita vt non sic legamus, dedit ei iudicium facere, quia Filius hominis est: sed sic; *Quia Filius hominis est, nolite mirari hoc,* id est, nolite mirari, si ego cùm sim Filius hominis, tamen dixerim me habere potestatem viuificandi, & iudicandi, & debere honorari vt Patrem, nam non sum Filius hominis tantùm, sed etiam Filius Dei.

SECUNDO, potest intelligi ea ratione, vt illa omnia significantur data humanitati non in se, sed in supposito, idq; per gratiam vnionis, vt suprâ diximus de sessione à dextris. ita videntur accepisse Augustinus & Cyrillus. Ex quorum explanatione non sequitur, Christi humanitatem habere in se formaliter diuina attributa, sed solùm esse naturâ eius suppositi quod illa attributa habet.

TERTIO, potest intelligi in eo sensu, vt agatur de potestate iudicandi, non quomodocunque, sed exterius & sensibiliter: quæ quidem potestas data Christo est, quia Filius hominis est. Nam quia iudex hominũ in exteriori iudicio debet videri à iudicandis, ideo non Deus Pater, qui est inuisibilis, iudicabit, sed iudicium dabit Filio, qui propter carnem assumptam factus est visibilis.

Ad confirmationem dico, Leonem & Cyrillum in illis locis explicare communicationem idiomatum eo modo, quo nos suprâ exposuimus, ita vt sit realis respectu suppositi, verbalis autem respectu naturarum. Nam ibidem docent Leo & Cyrillus, hanc communicationem esse mutuam, ita vt etiam natura humana communicauerit Verbo suas passiones, & tamen ibidem asserunt, Verbi diuini naturam esse omnino impassibilem.

SEXTVM argumentum Col. 2. *In Christo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter.* Item: *In ipso sunt omnes thesauri scientiæ & sapientiæ Dei absconditi.* At si communicata est humanitati Christi omnis plenitudo diuinitatis, certè etiam omnipotentia, & omnipræsentiâ.

RESPONDEO, aliud esse communicari humanitati diuinitatis plenitudinem, & thesauros sapientiæ, quod Paulus non dixit; aliud inhabitare diuinitatem, & latere thesauros scientiæ in Christi humanitate, quod Paulus dixit. Nam illud primum significaret Christi humanitatem esse Deum, quod non significat hoc secundum: sicut non quia aliquis in domo habitat, ideo dicitur domus esse homo, aut habere formaliter attributa hominis: solum ergo Paulus voluit dicere in Christi humanitate habitare diuinitatem corporaliter, id est, non vmbriticè, vt in Angelis & Prophetis, qui gerebant Dei personam, sed verè ita vt ille homo verè fuerit Deus, & illa humanitas, Dei fuerit humanitas.

SEPTIMVM argumentum, cap. 4. ad Ephes. *Ascendit super omnes cælos, & adimpleret omnia.* Quod exponit OSMENIUS hoc modo, quia antea diuinitate omnia repleuerat, descendit & ascendit, vt etiam carne omnia replet: tunc videtur velle Christum ad eum modum repleuisse omnia corporali præsentiâ, quemadmodum antea omnia repleuerat maiestate diuinitatis. Item THEOPHYLACTVS ibidè dicit, non fuisse impedimento Christo descensum ad ascensum, quia nimirum simul poterat vbique esse.

RESPONDEO, PRIMÒ, illud, *Vt adimpleret omnia,* posse intelligi de adimplerione vaticiniorum. Nam fuerat prædicta à Prophetis tam descensio quàm ascensio. & quamuis hanc explicationem irrideant aduersarij, tamen adhuc eam non confutârunt. SECUNDO, dico posse intelligi de implerione locorum, sed per effectus suos. Voluit enim Christus omnia replere gloria sua, & in omnibus operari miracula. TERTIO, potest intelligi de repletione locorum successua, accipiendo per loca, genera locorum, sicut dicitur aliquis fuisse in tota Europa, quia fuit in omnibus prouincijs Europæ, etsi non fuerit in omnibus oppidis, vel domibus Europæ. Ita enim Christus fuerat in terra, ambulauerat super mare, fuerat in aère, in cruce, fuerat sub terram, in inferno.

Debit

Debuit ergo ascendere in cœlum, vt omnia loca præsentia sua illustraret & repletet.

Immò hic idem locus manifestè docet, Christum non repleuisse omnia præsentia carnis suæ; nam descendere, & postea ascendere repugnat repletioni: debuisset potius diffundere se, quàm descendere & ascendere, si omnia simul replere volebat; immò nec fuit opus descendere, vel ascendere, vel etiam diffundere se, si vbique semper fuit.

Nec Oecumenius & Theophylactus contrarium docent. Nam OECUMENIVS solùm ait; *Christi carnem repleuisse omnia.* Quod intelligitur eo modo quo poterat, id est, non simul, sed successiuè obeundo omnia loca. Et THEOPHYLACTVS non dixit Christi descensum non impediuisse, quo minus simul ascenderet, sed non impediuisse, quo minus ascenderet, nimirum postea. Hortatur enim Theophylactus ad humilitatem, & ostendit, quod quò magis hîc sese aliquis deiiciet, eò magis exaltabitur, sicut in Christo factum est. Itaq; perperam hi duo auctores allegantur ab auctoribus Concordiæ.

CAPVT XVII.

Soluitur argumentum ex ipsa incarnatione ductum.

CTAVVM argumentum. Per incarnationem id factum est, vt esset vna persona Deus & homo; persona autem est indiuidua substantia; ergo non potest vna pars personæ ab altera vlllo modo diuelli, ergo vbicunq; est vna, ibi est altera. Confirmatur PRIMO, ex Concilio Chalcedonensi act. 5. & Concilio VI. act. 17. & LEONE epist. 83. ad Monachos Palæstinæ, vbi habemus incarnationem factam esse ex duabus naturis indiuisis inseparabiliter, & inconfusè; ergo vbi vna est, etiam est altera. alioqui quomodo sunt indiuisæ & vnitæ inseparabiliter, si vna est in cœlo, & altera est in terra? & confirmatur ITERVM ex DAMASCENO, lib. 3. cap. 3. qui non solùm dicit naturas in Christo vnitas esse inseparabiliter, sed etiam *ἀδιασάρως*, id est, indistanter, ergo vna nūquam distat ab altera. At quomodo non distant, si vna non est, vbi est altera? Confirmatur

tur VLTIMO, si caro Christi non est vbiq̄ cum Verbo, sequitur Verbum alicubi esse hominem, alicubi non esse hominem, quod sanè absurdissimum est.

RESPONDEO, cùm dicitur in definitione personæ, individa substantia, non significatur talis indivisio, ut vbi est vna pars personæ, ibi sit altera. id enim patet esse falsum. Nam nostræ manus & pedes, & cetera membra occupant diversa loca, & tamen vnā personam faciunt. dicitur igitur personæ, individa substantia, quia est vnum subsistens non diuisum in se in ratione subsistentiæ, & diuisum ab omnibus aliis. & talis est Christus Deus & homo.

Ad PRIMAM & SECUNDAM confirmationem dico, vniōnem inseparabilem, & indistantem non requirere, ut vnū sit vbiq̄; est aliud, sed tantum ut alicubi simul sit; nam si nusquam simul essent, tunc verè inter se distarent. exemplo existat globus Solis. is vnitus est inseparabiliter, & indistanter suo orbi, & tamen orbis solis totum orbem inferiorem ambit, & est simul in Occidente & Oriente, quod Solis globo non conuenit.

INSTANT, Sol non est vnitus suo orbi secundum totū, sed secundum partē tantum. at humanitas est vnita toti Verbo. RESPONDEO, humanitas est quidem vnita toti Verbo, quia Verbum est indivisibile, tamen non propterea adæquat eius immesitatem. Itaq; sicut stella, quia minor est molis quantitate, quàm sit suus orbis, non potest simul esse vbiq̄; est ipsius orbis: ita humanitas Christi, quia est minor Verbo quantitate virtutis, non potest esse vbiq̄; est Verbum, licet ab eo non separetur, nec distet.

Ad VLTIMAM confirmationem dico, illam propositionem, Verbum alicubi non est homo, esse falsam, si significet Verbum alicubi deseruisse humanitatem. Licet enim alicubi sit Verbum vbi non est humanitas, tamen etiam ibi Verbum est homo, quia Verbum ibi existens sustentat humanitatem, ut suam & propriam, licet alibi existentem. Quomodo dum anima rationalis in pede existens vnita est cum capite, & informat caput, licet caput ibi non sit vbi sunt pedes.

CAPVT XVIII.

*Soluitur argumentum ex Patrum testimoniis
petitum.*

NONVM argumentum ex Patribus. ac PRIMO pro-
ferunt CHRYSOSTOMVM hom. 17. in epist. ad Heb.
sic dicentem de Christo : *Quid dicis, inquit, nisi
intrauerit in cælum, non apparebit Deo, qui vbiq;
est & omnia replet?* RESPONDEO, in verbis sequentibus
esse solutionē. Intueris, inquit, quia carnis sunt hæc omnia?
quibus verbis Chrysostomus docet, Christum qui, vt Deus,
vbiq; est, tamen secundum carnem debuisse intrare in cœ-
lum, vt appareat vultui Dei pro nobis, quia secundum car-
nem non erat in cœlo antequam ascenderet.

SECUNDO proferunt CYRILLVM epist. 1. ad Successum: *Dei, vt dixi, inquit, proprium corpus existens omnia humana
transcendit.* Item libro 12. in Ioan. cap. 32. explicans de ve-
stibus Christi in quatuor partes diuisis, & tunica indiuisa
manente dicit, hoc significare, Christi carnem impartibili-
ter communicari omnibus hominibus, qui sunt in quatuor
mundi partibus: *In singulos, inquit, partibiliter transiens
& animas & corpora eorum per carnem suam san-
ctificans, impartibiliter atq; integre in omnibus est, cum vnus
vbiq; sit nullo modo diuisus. quod idem ferè isdem verbis ha-
bet Theophylactus in cap. 19. Ioan.*

RESPONDEO, in primo testimonio tantum asserit CYRIL-
LVS corpus Dominicum transcendere dignitate omnia hu-
mana, sed non inde sequitur esse vbiq;. Sed quoniam BREN-
TIVS literis maiusculis hæc verba Cyrilli imprimi curauit,
tanquam si argumentum insolubile illis paucis verbis conti-
neretur, oportet accuratius respondere.

Igitur ex duobus colligitur, quomodo intelligat Cyril-
lus Christi corpus omnia humana transcendisse. PRIMO
ex præcedentibus; nam CYRILLVS deducit hanc suam sen-
tentiam ex verbis illis Pauli 2. Corinth. 5. *Et si nouimus
Christum secundum carnem, sed nunc iam non nouimus.* Vbi
Paulus voluit dicere, Christum nunc non habere carnem
passibilem, & fami, siti, iniuriæ, morti obnoxiam, sicut dicit
1. Cor. 15.

1. Cor. 15.

1. Cor. 15. *Caro & sanguis regnum Dei non possidebunt.* Et Hebr. 5. *Qui in diebus carnis sua preces & obsecrationes, etc.* Nam alioqui idem Paulus 1. Tim. 2. dicit, Christum etiam nunc esse hominē. & 1. Cor. 15. prolixè ostendit, Christi corpus verè resurrexisse. Hoc ergo etiam vult Cyrillus, Christi corpus iam transcendisse omnia humana, id est, omnes humanas passiones. SECUNDO, patet ex sequentibus, nam explicans Cyrillus ipse, quid sit omnia humana transcendisse, dicit esse factū incorruptibile, & viuificū, & gloria ineffabili illustratum, & non autē addit esse factum immensum, & ubiq; existens.

Quod autem attinet ad alterum testimonium, Cyrillus & Theophylactus disputant eo loco de Eucharistia, & patet ex sequentibus, ubi ponunt typum agni Paschalis, quocirca non voluerunt significare, Christi carnem esse absolute ubique, sed ubique ubi sunt qui communicant. Potest enim fieri ut simul in omnibus mundi partibus distribuatur communicatio. Quid autem intersit inter hanc Ubiquitatem, & eam, quam ponunt hæretici, supra ostendimus in secundo nostro argumento. nimirum, esse Christum ubique, ubicunq; sunt hostiæ consecratæ, non est esse absolute ubique, nec in infinitis locis simul, nec postulat immensitatem: esse autem ubique, ubicunq; est Verbum, est esse absolute ubique, & esse, vel esse posse in infinitis locis simul, & planè immensitatem diuinam requirit.

TERTIO, proferunt AMBROSIVM lib. 7. in Luc. cap. 4. in illud; *Si quid supererogaueris.* Luc. 10. *Quando, inquit, reuerteris Domine nisi in die iudicij? nam licet ubiq; sis semper, & stans in medio nostrum, non cernaris à nobis, erit tamen tempus quo vniuersa caro aspiciat te reuertentem.* Hæc ibi ubi videtur dicere, Christum secundum eam formam esse ubique inuisibiliter, secundum quam videbitur ab omnibus in die iudicij, illa autem forma humana est. RESPONDEO, eundem Christum reuersurum in forma humana, qui est ubique in forma Dei, & eundem videri & nō videri ratione diuinarum naturarum, siue formarum.

QUARTO, proferunt HIERONYMVM in libro contra Vigilantium, ubi dicit, agnum Dei, id est, Christum esse ubique. Item in epistola 148. ad Marcellam, ubi proponēti Marcellæ quæstionem de Christo, an post resurrectionem illis

XL. diebus alicubi tantum fuerit, id est, in terra, an verò la-
 tenter aliquoties ascenderit in cœlum, & descenderit de cœ-
 lo, respondit, non fuisse opus Dei Filio sapius ascendere, ac
 descendere, cum semper ubiq; sit. qua responsione aut Hie-
 ronymus docuit, Christi corpus semper esse ubique, aut cer-
 tē insignis impostor fuit. nam de corpore interrogatus fue-
 rat, non de diuinitate.

Respondeo ad PRIMVM locum, ibidem haberi solutio-
 nem. Proinde miram esse Brentij impudentiā, qui eiusmodi
 loca propterea solum proponit, ut fallat incautos. Hæc e-
 nim sunt verba S. Hieronymi: *Si agnus, inquit, & ubiq; est, &
 sancti & ubiq; esse credendi sunt.* Hæc ille. At certum est San-
 ctos non esse ubiq; simul, sed successiuè, id est, posse migrare
 ad quæ loca voluerint. Cur ergo non eodem modo intelli-
 gamus agnum esse ubique, hoc est, posse continuò adesse, v-
 bicunque voluerit?

Ad SECUNDVM dico, Hieronymum, cum ait Filium Dei
 esse ubique, loqui de sola Deitate, id quod verba eius testan-
 tur: *Stultum, inquit, est illius potentiā & unius corpusculi par-
 uitate finiri, quem nō capit cœlum: & tamen qui & ubiq; erat,
 etiam in Filio hominis totus erat. Diuina quippe natura, &
 Dei sermo in partes secari non potest, nec locis diuidi: sed,
 cum & ubiq; sit, totus & ubiq; est.* Vbi vides Hieronymum asserere
 non finiri diuinam potentiam paruitate vnus corpusculi
 Christi, & proinde latius patere Deitatem quàm carnē Chri-
 sti. Item vides Hieronymum dicere, Dei naturam, & sermo-
 nem Dei, id est, Filium, ut Deum, esse ubique, & simul totum
 in homine Christo, quia indiuisibilis est Deitas, licet omnia
 repleat.

At, inquiunt, Marcella non petierat de Deitate, sed de
 humanitate, nec ignorare poterat illa Deitatem esse ubique.
 RESPONDEO, Marcellam proposuisse quæstionem de Do-
 mino, & quia Dominus duas habet naturas, Hieronymus
 rectè respondit, Dominum secundum vnā naturam sem-
 per ubique fuisse. Nec est incredibile Marcellam, aut eum
 cuius nomine quæstionem illa proponit, suspicatum fuisse
 Verbum Dei nō fuisse extra suam humanitatem. Nam vide-
 mus etiā Augustino propositam similem quæstionē à Vo-
 lufiano, An videlicet Verbum Dei reliquisset cœlum, & intra
 vnus

vnius corpusculi angustias se rede gisset. Vide epistolam tertiam August. Certè Hieronymus tota sua responsione hanc suspicionem tollere conatur, ne credatur Deus redactus ad angustias vnius corpusculi.

» QUINTO proferunt AVGVSTINVM serm. 14. de verbis
 » Apostoli: *Seder, inquit, in cælo, qui ambulat in terra: in cælo
 » erat, quia vbiq; Christus, idemq; Christus & Filius Dei &
 » Filius hominis.* RESPONDEO, hæc omnia de persona dici-
 tur, non de natura humana. Vnde paulò post loquens de
 Christo in terris degente ante passionem, ait: *Propter vnitatem
 » personæ in terra Filius Dei, propter eandem vnitatem in
 » cælo Filius hominis.* Vides non dictum esse in cælo humani-
 tatem, in terra Deitatem, sed in cælo Filium hominis, id est,
 personam; in terra Filium Dei, id est, eandem personam, quia
 vbiq; est illa persona.

» SEXTO proferunt GELASIVM in libro de duabus naturis:
 » *Quod, inquit, dictu audiũq; fugiendum est, vel homo Deus
 » esse iam desinat, si sola illic humanitas, non etiam Deitas per-
 » seuerat: vel Deus homo consequenter esse desinat, si sola
 » diuinitas, non etiam humanitas vnitæ permaneat.* RESPON-
 DEO, illud; *Illic*, non significare locum, sed Chritum seu
 mysterium incarnationis. Vult enim dicere, si in Chritò sit
 sola diuinitas, aut sola humanitas, iam Chritus nõ erit De-
 us, & homo. Et patet ex verbis sequentibus: *Videbitur, inquit,
 » quod abhorret animus dicere, sed cogit necessitas non tacere,
 » diuinitas in vtroq; mutabilis, si vel in carnem est ipsa conuer-
 » sa, vel sic est in Deitatem humanitatis transfusa condita, ut
 » proprietates eius esse deserat.*

CAPVT XIX.

*Soluitur argumentum depromptum ex doctrina
 Scholasticorum.*

DECIMUM argumentum ex Scholasticis. Con-
 tendit BRENTIVS hanc suam vbiq; itatem esse
 doctrinam non modò antiquorum Patrum, sed
 etiam præcipuorum Scholasticorum. Ac PRIMO
 profert MAGISTRVM in libro 3. dist. 22. vbi dicit: *Christus
 » totus est, vbiq; est, sed non totum.* Quid autem sit, totum
 vbiq;

vbique, sed non totum, exponi dicit Brentius à Thoma 3. p. q. 52. art. 3. vbi Thomas docet Christum totum esse vbique, sed non totaliter, quia nullo loco circumscibitur.

Addit BONAVENTURAM in 3. d. 22. q. 2. qui sic ait: *Cùm dicitur iste homo est vbique, hoc pronomen, iste, demonstrare potest personam Christi, vel singulare hominis. si personam Christi, sic absq; dubio ista vera est, iste homo est vbique. si Verò singulare hominis, adhuc vera est, non autem per propriam naturam, sed per communicationem idiomatum; quia quod conuenit Filio Dei per naturam, conuenit Filio hominis per gratiam.*

Postremò allegat compèdium Theologicae veritatis lib. 1. cap. 17. vbi sic habetur: *Corpus Christi licet non sit vbique, cum sit creatura, nec equari possit in huiusmodi creatori, in pluribus tamen locis est totum sub diuersis hostiis, & hoc propter vnionem carnis ad Verbum.* At ista ratio, inquit BRENTIUS, concludit illud est planè vbique, nusquã enim non esse personalis vnio carnis ad Verbum. Quare aut compendium pugnat secum, aut cùm dicit Christi corpus non esse vbique, intelligit non esse vbique per se, sed gratia Dei.

RESPONDEO, Scholasticos omnes ex professo contrarium docuisse, vt etiam hinc impudentia Brentij non mediocriter illustretur. Ac PRIMVM Magister cùm ait: *Totus Christus est vbique, sed non totum.* Seipsum ibidem explicat, sic dicens: *Totum ad naturam refertur, totum ad hypostasim, &c.* Itaque totus Christus est vbique, quia persona diuina tota est vbique; at non totum Christi est vbique, quia altera naturarum eius non est vbique.

Porro S. THOMAS loco citato cùm dicit, Christum totum esse vbique, sed non totaliter, quia non circumscibitur loco, nõ exponit Magistrum, nec loquitur de corpore Christi, sed de persona diuina. Vnde in corpore articuli dicit, in triduo mortis animã Christi fuisse in inferno, corpus in sepulcro, Deitatem vbique. Et contra Gentiles lib. 4. cap. 49. *Quia Verbum, inquit, non accipit subsistentiam à natura humana, sed ei potius tribuit, nihil prohibet Verbum esse vbique, licet natura humana à Verbo assumpta non sit vbique.* Et in 3. d. 22. q. 1. art. 2. Respondeo, inquit, dicendo quòd natura humana non est vbique.

Iam

Iam verò BONAVENTURA in 3. d. 22. q. 2. tam clarè loquitur, ut non possit clarius. nam proposita quæstione, An Christus ubiq; sit homo, respondet his verbis: *Quæstio ista potest esse de re, & de sermone: si de re, de plano dici potest, quod humanitas Christi non fuit, nec est, & ubicunq; est eius divinitas, cum Deitas sit immensa, & incircumscrip̄ta, nullum sibi locū determinans: humanitas verò cum sit creata, & finita, determinat sibi locum, quātum est ex parte ipsius, quamvis sacramentaliter sit in pluribus locis.* Hæc ille.

Cū igitur postea addit, Filium hominis esse ubique per communicationem idiomatum, quia Filio hominis convenit per gratiam id quod Filio Dei convenit per naturam, nō loquitur de re, sed de modo loquendi. nam quia per gratiam unionis (de ista enim gratia loquitur, non de creata aliqua gratia) factum est, ut vna sit persona Deus & homo, ideo rectè dicitur, Filius hominis est ubique, quia nimirū illa persona, quæ est Filius hominis, est ubique.

Denique compendium illud Theologia, cū dicit Christi corpus esse in pluribus locis sacramentaliter propter unionem ad verbum, non vult dicere, rationem formalem, & immediatam cur sit corpus Christi in pluribus locis, electionem ad verbum, tunc enim pugnaret secum nimis appetitè, & deberet concedere, etiam extra Sacramentum, Christi corpus esse in pluribus locis, immò etiā fuisse ab ipsa conceptione. sed indicare voluit, propter unionem ad verbum, posse hominem Christum statuere suum corpus in pluribus locis, quia enim ille homo est Deus, ideo potest hoc facere. Neque enim, quia tantū homines sumus, possumus quidē à Deo, si ipse voluerit, poni in pluribus locis, sed non possumus ipsos ponere in pluribus locis.

Et deinde quidquid sit de isto compendio, certum est Scholasticos Doctores omnes, Albertum, Durandum, Scotum, Gabrielem, & ceteros in 3. d. 22. disertis verbis, & iuncto consensu hoc ipsum docere. Omnes enim dicunt, dicit ipsa non esse quæstionem, cū certum sit carnem Christi non esse ubique. de modo autem loquendi statuunt tres regulas.

PRIMA est, quando quæritur, an Christus homo sit ubique, si homo sit subiectum propositionis, absolute concedendum est esse ubique, quia tunc vox, *Homo*, supponit pro

supposito. Itaque ista est vera simpliciter, Christus homo est ubique.

SECUNDA est, si *Homo* sit prædicatum, & adverbium, & *ubiq;*, teneat se ex parte subiecti, similiter concedenda est propositio. Itaque cum dico, Christus ubique est homo, verum dico, si illud, & *ubiq;*, tenet se ex parte subiecti, est enim sensus, Christum, qui est ubique, esse hominem.

TERTIA est, si *Homo* sit prædicatum, & *ubiq;*, teneat se ex parte prædicati, tunc falsa est propositio. Nam cum dico, Christus ubique est homo, si ubique, efficit coniunctionem subiecti cum prædicato, significat Christum in omni loco habere secum præsentem humanitatem, quod est falsum.

CAPVT XX.

Soluitur postrema obiectio ex naturali ratione deducta.

VLTIMUM argumentum Brentij. Christus homo sine dubio est summe felix, summe pulcher, summe beatus, ergo est ubiq; præsens. Nam loco circumscriptum esse, & de loco in locum ambulare, non est diuinę excellentiæ, sed corporeæ imbecillitatis; non cœlestis maiestatis, sed terrestris paruitatis; nõ spirituales pulchritudinis, sed carnalis deformitatis.

RESPONDEO, beatum esse eum (vt definit S. Augustinus lib. 13. de Trinit. c. 5.) *Qui habet quidquid vult, & nihil mali vult.* Pulchritudinem autem esse membrorum proportionem, cum suavitate coloris, vt idem AVGVSTINVS habet lib. 22. de ciuitat. Dei, cap. 19. Ex quibus sequitur, Deo, qui est natura immensus, necesse esse ad felicitatem & pulchritudinem vt ubiq; sit. si enim non ita esset, non haberet quidquid vellent, aut aliquid mali vellent. At verò homini, qui naturæ est finita & corporeæ, & habet instrumenta motus, malum & turpe esset si moueri non posset, & si omnia repletet, ita vt periret forma & figura conspicua membrorum. Argumentum igitur Brentij tam est admirabile, vt planè contrarium efficiat eius, quod efficere debebat.

Sed hoc loco præterite non possum illa verba BRENTII:

y

(Loco

(Loco circumscriptum esse, & de loco in locum ambulare, non est diuina excellentia, sed corporea imbecillitas; non celestis maiestatis, sed terrestris paruitatis; non spiritualis pulchritudinis, sed carnalis deformitatis.) Quid enim aliud significauerunt hæc verba, quam verissimum Eutychianismum? nam si Christi humanitati tollas esse corporeum, terrenum, & carneum, vt Brentius tollit, & tribuas diuinam excellentiam, celestem maiestatem, & spiritualement pulchritudinem, vt Breuerius tribuit, nõne manifestè mutabis humanitatem in Deitatem, & mysterium incarnationis omnino dissolues? nimium huc Satanas ab initio spectabat, cum Lutherum excita- uit, vt paulatim per indulgentiarum, purgatorij, & similibus rerum reprehensionem, tandem eò res deueniret, vt

Christus ipse, & summa fidei nostræ mysteria impiè abnegarentur. Sed de his satis. Veniendum enim iam est ad postremas de Christo disputationes.

